

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ ANA BİLİM DALI

**İSTİHDAM EDİLEBİLME BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEYE
YÖNELİK WEB DESTEKLİ ÖĞRETİMİN ÖĞRENMEYE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Mehmet EKİNCİ

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. G.GÜLNAZ GÜLTEKİN

ANKARA- 2007

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Mehmet EKİNCİ'ye ait “**İSTİHDAM EDİLEBİLME BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK WEB DESTEKLİ ÖĞRETİMİN ÖĞRENMEYE ETKİSİ** ” adlı çalışma 18.06.2007 tarihinde, jürimiz tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Prof. Dr. Halil İbrahim YALIN

Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. G. Gülnaz GÜLTEKİN

Üye: Yrd. Doç. Dr. Tolga GÜYER

ÖZET

İSTİHDAM EDİLEBİLME BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK WEB DESTEKLİ ÖĞRETİMİN ÖĞRENMEYE ETKİSİ

Ekinci, Mehmet

Yüksek Lisans, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. G.GÜLNAZ GÜLTEKİN
Nisan – 2007

Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan gençlerin istihdam edilebilme becerilerinin geliştirilmesinde, web destekli eğitim ile desteklenen yüz yüze eğitim öğretim yönteminden yararlanılmasının öğrenci başarısına etkisini belirlemeye yönelik olarak yapılan bu araştırma, MEGEP Projesi kapsamında 2006 yılında Ankara’da yürütülen “İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Pilot Projesi”ne katılanlara uygulanmıştır.

Bu çerçevede, araştırmanın evreni, yukarıda anılan pilot projeye kayıtlı meslek lisesi son sınıf öğrencilerinden oluşan 200 kişilik bir gruptur. Araştırmanın deney deseni ön test son test kontrol grup modelinden yararlanılarak oluşturulmuştur. Deney ve kontrol gruplarının tarafsız atanabilmesi için öğrencilere “Öğrenci Tanıma Anketi” uygulanmış ve bu anketin sonucuna göre 200 kişi arasından benzer özelliklere sahip olan 42 kişi seçilmiştir. 21 kişi iki grup arasında tarafsız atanmıştır. Araştırmanın örneklemini, 21’i deney grubu ve 21’i kontrol grubu olmak üzere toplam 42 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırma kapsamında "Girişimcilik" konusu, deney grubunda web destekli eğitim ile desteklenen yüz yüze eğitim, kontrol grubunda ise yalnızca geleneksel öğretimle işlenmiştir. Başarıyı ölçmek için geliştirilen başarı testi, ön test ve son test olarak kullanılmıştır. Başarı testi ile elde edilen verilere dayalı olarak yapılan istatistiksel karşılaştırmalar, web destekli eğitim ile desteklenen yüz yüze eğitim modelinin, geleneksel yüz yüze eğitim modeline göre daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

ABSTRACT

IMPACT OF WEB - BASED INSTRUCTION AIMED AT DEVELOPING EMPLOYABILITY SKILLS ON LEARNING

Ekinci, Mehmet

Master, Computer and Instruction Technologies Discipline
Supervisor: Asst. Prof. Dr. G. ÜLNAZ GÜLTEKİN
April – 2007

This survey aims at defining the impact of utilization of face-to-face education model assisted with web-based education on student performance in terms of developing employment skills of students in vocational and technical high schools. It has been carried on those who participated in the “Pilot Study for Development of Employment Skills Education” which were carried out in 2006 in Ankara within the scope of SVET Project.

In this context, the population of the survey is a group of 200 last grade students in vocational and technical high schools who participated in the above mentioned pilot study. The experimental design of the survey has been formed utilizing pretest – posttest control group model. In order to determine the experimental group and control group impartially, a “Student Identification Survey” has been carried out and 42 students out of 200 with similar characteristics have been sampled according to the results of this survey. 21 students have been determined impartially between two groups. The sample of the survey has been formed by 42 students as 21 students in experimental group and 21 students in control group.

In the survey, the concept of “Entrepreneurship” has been studied utilizing the face-to-face education assisted with web-based education techniques in experimental group and utilizing only traditional instruction techniques in control group. The test developed for measuring student performance has been used as pretest and posttest. Statistical comparative studies based on the data obtained from this performance test have indicated that face-to-face education model assisted with web-based education is more effective than traditional face-to-face education model.

ÖN SÖZ

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalı lisansüstü programı kapsamında yüksek lisans tezi olarak hazırlanan “İstihdam Edilebilme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Web Destekli Öğretimin Öğrenmeye Etkisi ” başlıklı araştırma beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde araştırmanın problemi hakkında genel bilgi; ikinci bölümde araştırmanın kuramsal temeli ve bu konuyla ilgili araştırmalar; üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi, deseni, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve çözümlenmesi; dördüncü bölümde bulgular ve yorum; beşinci bölümde ise sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Lisans eğitimi ve tez hazırlama sürecinde bilgi ve deneyimleri ile bize farklı bakış açıları kazandıran, sabrıyla ve özveriyle yardımlarını devam ettiren danışmanım Yrd. Doç. Dr. G. Gülnaz Gültekin’ne sonsuz teşekkür borçluyum.

Araştırma sürecinde kolaylaştırıcılık yapan Ankara Esnaf ve Sanatkar Odaları Birliğine, Teknik Eğitim Vakfına ve Teknik Eğitim Fakültesinden projede uzmanlık desteği sağlayan Doç. Dr. Yakup İcingür ile Yrd. Doç. Dr. Demet Somuncuoğlu Özerbaş’a ve İSBE Projesi Uygulama Ekibi’ne, ayrıca; araştırmanın deneysel çalışmalarında girişimcilik modülü başarı testinin meslek lisesi öğrencileri üzerinde ön deneme uygulaması için destek veren Şevket Evliyagil Ticaret Meslek Lisesi Müdürü Kadir Tiryaki’ye teşekkür ederim.

Tezin istatistiksel çözümlemelerinde katkılarını esirgemeyen, EARGED Ölçme ve Değerlendirme Şubesinden Ali Panal’a Ulusal Referans Noktası Şubesinden İngilizce çevirilerine katkı sağlayan Turgay Taşkın’a Araştırma Şubesinden Mustafa Karaşahin’e şükranlarımı sunarım.

Mehmet EKİNCİ

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii

BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1.Problem Cümlesi.....	5
1.2.Amaç	5
1.3.Önem	5
1.4.Varsayımlar	6
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları	6
2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ.....	7
2.1. İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Projesi (İSBE)	7
2.1.1. Projenin Amacı ve Kapsamı.....	7
2.1.2. Projesi Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	7
2.2. Mesleki ve Teknik Eğitimdeki Yeni Paradigmalar ve Girişimcilik.....	10
2.2.1.İş Piyasası ve İstihdam	11
2.2.2.Girişimcilik	17
2.2.2.1.Girişimciliğin Önemi	18
2.2.2.2.Girişimcide Olması Gereken Özellikler.....	19
2.2.2.3.Türkiye Girişimcilik.....	20
2.3. Uzaktan Eğitimin Bir Aracı Olarak Web Tabanlı Eğitim Sistemi.....	23
2.3.1.Uzaktan Eğitim.....	23
2.3.1.1.Uzaktan Eğitimin Amaçları.....	24
2.3.1.2.Uzaktan Eğitimin Avantaj ve Dezavantajları.....	25
2.3.1.3.Uzaktan Eğitimin Avantajları	25
2.3.1.4.Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	26
2.3.2. Web Tabanlı Uzaktan Eğitim.....	27
2.3.2.1.Web Eğitimde Temel Öğeler ve Göstermeleri Beklenen Yeterlikleri ..	29

2.3.2.2.İnternet Destekli Uzaktan Eğitimde Öğretim Tasarımı	31
2.3.2.3.Öğretme-Öğrenme SAüreçleri	34
2.3.2.4.Etkileşim Yöntemleri	37
2.3.2.4.Web Eğitimde Değerlendirme.....	42
3.YÖNTEM.....	44
3.1.Araştırma Yöntemi.....	44
3.2. Araştırma Deseni.....	44
3.3. Değişkenler	45
3.4. Araştırma Evreni ve Örneklemi	45
3.4.1.Denkleştirme	46
3.5. Verilerin Toplanması ve Kullanılan Ölçme Araçları	47
3.5.1.Öğretim Materyali.....	47
3.5.2. Veri Toplama Araçları	48
3.5.2.1.Öğrenci Tanıma Anketi.....	48
3.5.2.2.Girişimcilik Modülü Başarı Testi.....	49
3.5.3. Deneyin Yapılması.....	49
3.6. Verilerin Çözümlemesi	50
4. BULGULAR VE YORUM.....	52
4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Girişimcilik Modülündeki Giriş Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	52
4.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Girişimcilik Modülünde Öğrenme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	53
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	55
5.1.Uygulamaya Yönelik Öneriler	56
5.2.Araştırmaya Yönelik Öneriler.....	57
KAYNAKLAR	58
EKLER.....	64

TABLOLAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 2.1: Mesleki ve Teknik Eğitimde Paradigma Değişimi.....	14
Tablo 2.2: Öğrenme Ortamlarına Göre Başarı Oranları.....	28
Tablo 2.3: Web Eğitimin Organizasyonunda Yer Alan Temel Öğeler Ve Yeterliye Dayalı Özellikleri	29
Tablo 3.1: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Cinsiyet Dağılımları	47
Tablo 4.1: Deney ve Kontrol Gruplarının Girişimcilik Modülünde Giriş Düzeylerine (Öntest) İlişkin Bulgular	52
Tablo 4.2: Deney ve Kontrol Gruplarının Girişimcilik Modülünde Öğrenme Düzeylerine (Son Test) İlişkin Bulgular	53
Şekil	Sayfa
Şekil 2.1: Çekirdek Becerileri Tanımlama Kategorileri.....	17
Şekil 2.2: Öğretim Tasarımına Etki Eden Faktörler	33
Şekil 3.1: Araştırma Modelin Simgesel Görünümü.....	44

1. GİRİŞ

Ülkelerdeki istihdam yapısı ve işsizliğin boyutu, ülkedeki ekonomik gelişme ve sosyal kalkınma düzeyinin önemli bir göstergesidir. 21. yüzyılın başlarında çoğu ülkede var olan yüksek işsizlik oranları, ciddi olarak ekonomik ve sosyal sorun olmaya devam etmektedir. ILO tarafından yayımlanan Dünya İstihdam Raporu 2001'e göre, tüm dünyadaki iş gücünün üçte biri ya da yaklaşık üç milyar kişi, "ya açık işsiz konumundadır ya da ek iş arama veya ailesini geçindirecek gelirden daha azına çalışma anlamında eksik istihdam koşullarındadır".

Avrupa İstihdam Stratejisi; "istihdam edilebilirlik, girişimcilik, uyum sağlama yeteneği ve eşit fırsatlar" başlığı çerçevesinde dört temel ayak üzerinde ayrıntılı politikalarla düzenlenmiştir. Önümüzdeki on yıllık süreçte Avrupa Birliği'nin söz konusu stratejik hedefini "tam istihdam koşullarının yeniden sağlanması" oluşturmaktadır.

AB adayı konumundaki Türkiye'nin en önemli sosyal ve ekonomik sorunlarından birisi de işsizliktir. Bu sorunu çözmek için, ülkenin toplumsal dokusuna ve istihdam yapısına uygun ulusal istihdam programını uygulamaya sokmak büyük önem taşımaktadır. Bu konuda ulusal eylem planının hazırlanması ve tarafların katılımıyla uygulamaya konulması çalışmaları özellikle AB'a uyum sürecinde Türkiye İş Kurumu, üniversiteler ve diğer eğitim kurumları ile çeşitli sivil toplum kuruluşlarının (sendikalar, meslek odaları, dernekler vb) girişimleri ile hızlanarak sürmektedir.

Ülkemizdeki istihdam sorununun çözümüne katkı vermek amacıyla yürütülmekte olan proje tabanlı etkinliklerden biri de, Ankara Esnaf ve Sanatkarlar Birliği (ANKESOB), Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi (GÜTEF), Teknik Eğitim Vakfı (TEKEV), iş birliğiyle **Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi** (MEGEP) kapsamında Ankara'da yürütülmekte olan "İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Pilot Projesi"dir. İnsanların iş bulma, işini koruma ve işinde ilerleme konularındaki eğitim eksikliklerini gidermede bir model ortaya koymak, uygun program ve materyal geliştirmek, uygulamak ve yaymak bu projenin temel amaçlarıdır.

MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi)

Türkiye uzun süredir iş gücünün niteliğini yükseltmek ve ekonominin tüm sektörlerinde istihdam imkanlarını artırabilmek için mesleki eğitim sistemini geliştirmeye çalışmaktadır. Bu çaba, Türkiye'nin dünyanın önde gelen ekonomileri arasında rekabet edebilirliği ve Avrupa Birliği'ne giriş bağlamında daha da anlamlı hale gelmektedir.

Türkiye'nin bu alandaki çabalarını desteklemek amacıyla 1999 AB Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin MEDA fonlarından yararlandırılması kararlaştırılmıştır. Bunun sonucunda Türkiye, ekonomisinin iş gücü ihtiyacıyla, mesleki ve teknik okullarının çıktıları arasındaki boşluğu kapatabilmek amacıyla bazı projeler geliştirmiştir. Bu yöndeki ilk adım olarak, 4 Temmuz 2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Birliği arasında Türkiye'deki Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) anlaşması (DG1A-D/MEDTQ/04-98) imzalanmıştır.

Projenin Teknik Yardım Ekibi 30 Eylül 2002 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. MEGEP'in süresi beş yıldır; ilk altı ayı başlangıç dönemi, geri kalan 4,5 yıllık süre ise uygulama dönemi olarak ayrılmıştır. Projenin toplam bütçesi 58,2 milyon eurodur; bunun 51 milyon euroluk kısmı AB tarafından sağlanan hibe, geri kalan 7,2 milyon euroluk kısmı ise Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin yerel katkısıdır.

Bilindiği gibi Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimde öğrencilere mesleki bilgi ve beceriler kazandırılmakta, ancak istihdam edilebilme becerileri üzerinde hemen hemen hiç durulmamaktadır. Yukarıda söz edilen proje kapsamında 2005 yılı sonlarında kısa adı İSBE olan İstihdam Becerileri Eğitim Programı hazırlanmıştır. Dünyadaki uygulamalar ve Türkiye'nin ihtiyaçları doğrultusunda eğitim içeriği belirlenmiş ve programın altı temel modülden oluşmasına karar verilmiştir. İstihdam becerileri başlığı altında ele alınan bu modüllerin isimleri şöyledir:

Modül 1-2	: İletişim Becerileri 1-2
Modül 3	: Yaratıcı Düşünme ve Problem Çözme Becerileri
Modül 4	: Bilgi Teknolojileri ve Sayıları Kullanma Becerileri
Modül 5	: İş Arama Becerileri
Modül 6	: Girişimcilik Becerileri

Projenin hedefleri doğrultusunda öncelikle 2006 başlarında “Eğiticilerin Eğitimi” programı hazırlanıp, Milli Eğitim Bakanlığında görevli 30 meslek öğretmenine uygulanmıştır.

2006 Nisan ve Temmuz ayları arasında ise, 200’ü meslek lisesi son sınıf, 200’ü Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz ve 200’ü KOBİ’lerde görevli meslek elemanlarından oluşan toplam 600 kişiye, daha önce konuyla ilgili eğitime alınan öğretmenler aracılığı ile istihdam becerileri eğitimi verilmiştir. Ağırlıklı olarak yüz yüze eğitimin esas alındığı Öğretim Tasarımı Modeli’nin, web destekli bir öğretim ile zenginleştirilmesinin öğrenmede nasıl bir fark yaratacağı bu araştırmanın temel konusu olmuştur.

Web destekli eğitim uygulamalarının istihdam becerilerinin kazandırılmasına yönelik kullanılmasıyla bu becerilerinin kazanılmasına olumlu katkı sağlaması beklenmektedir. “İstihdam edilebilme becerileri” Türkiye’de eğitim ve istihdam sektöründe henüz yaygın olarak kullanılmayan bir kavramdır ve söz konusu becerilerin çalışma yaşamına yaygınlaştırılması gerekmektedir. Öğretimde bilişim teknolojilerinin kullanımının yetersizliği mesleki eğitim almış, iş piyasasında yer edinmeye çalışan meslek elamanlarının karşılaştıkları önemli bir sorundur. Bu araştırma kapsamındaki web destekli eğitim uygulamalarının, katılımcılara istihdam becerilerinin kazandırılmasına yönelik katkılarının yanı sıra, meslek elamanlarının temel bilgisayar teknolojilerinin kullanımlarını da geliştirmesi beklenmektedir.

Teknolojideki gelişmeler, eğitime ve öğrenmeye farklı bakış açılarını beraberinde getirmektedir. Bunlardan en önemlilerini de internet teknolojisinin sonucu olan elektronik öğrenme ve web tabanlı öğretim kavramları oluşturmaktadır. Ancak öğretim sürecine pek çok olumlu katkısı olan web tabanlı öğretim kavramı, sağladığı

teknolojik destek, çoklu ortam ve bireysel öğrenme ortamı ile öğrenmenin daha başarılı ve kalıcı olmasında tek başına yeterli olamamaktadır. Bu aşamada öğrenmenin yüz yüze eğitim boyutunu göz önüne alarak, öğrencilerin ders içeriklerini anlamaları ile doğrudan ilişkili olan soruların web tabanlı öğretim materyallerinde kullanımının, öğretimin başarısını ve kalıcılığını etkileyip etkilemediği araştırılarak kanıtlanmalıdır.

İnsanların daha çağdaş bir ortamda yaşama beklentisi teknolojiadaki hızlı gelişmeyi beraberinde getirmiştir. Bu gelişim süresince kültürleme süreci olarak tanımlanan eğitim, lokomotif görevini üstlenmiştir. Eğitim sürecinin bir ürünü olarak da değerlendirilebilecek teknolojik gelişim, aynı zamanda eğitim sürecinin yapısını değiştirmiş, eğitim anlayışına farklı bir bakış açısı getirmiştir.

Uzaktan eğitim, gerek dünyada gerekse ülkemizde yeni bir olgu değildir. İlk uygulamaları geçtiğimiz yüzyılda radyo, televizyon gibi iletişim ve haberleşme alanında devrim yaratan teknolojilerin bulunuşuyla başlamıştır. Ancak söz konusu teknolojilerin kullanımıyla eğitim ve öğretimin gerçekleştirilmesinde köklü dönüşüm beklentileri kısa bir süre sonra sadece bir takım kolaylıklar ve iyileştirmelerle sınırlı kalmıştır. Ancak, veri haberleşmesinin gelişmesi ve internet hizmetlerinin yaygınlaşmasıyla öğrenme ve öğretme kuramlarına dayalı eğitim sistemlerinin tasarlanabilmesi tekrar gündeme gelmiştir.

Ancak, teknolojinin gelişmesi ve sunduğu olanaklar yalnız başına eğitimin etkin ve verimli yapılmasına yetmemektedir. Teknolojinin sunduğu imkânlar bilimsel ve gerçekçi olarak hazırlanmış uygulama çalışmalarıyla desteklenerek pedagojik özellikleri korunmuş, tutarlı bir eğitim öğretim sistemi ortaya konulmalıdır. Kısacası, bu süreçte, en az teknolojinin sunduğu imkân kadar, onun eğitim ve öğretim uygulanması üzerinde de çalışılmalıdır. Yani, konu tek boyutlu olmayıp sosyal, pedagojik ve teknolojik kaynaklar gibi çok boyutlu parametrelerin göz önünde tutulmasını gerektirmektedir (Çölkesen, Karagüler, Silahtaroglu, 2004).

Bu amaçla teknolojinin sağladığı olanakların eğitim öğretim sürecinde verimli şekilde kullanılabilmesi üzerine yoğunlaşmakta ve bu aşamada internete dayalı uzaktan eğitim, elektronik öğrenme (e-learning) ve web tabanlı öğrenme (web-based learning / training) kavramları karşımıza çıkmaktadır.

1.1.Problem Cümlesi

Buraya kadar yapılan değerlendirmelerin ışığında, bu araştırmanın temel problemi, mesleki ve teknik eğitim görmekte olan öğrencilerin istihdam edilebilme becerilerinin geliştirilmesinde, web destekli eğitim ile desteklenen yüz yüze eğitim modelinin, geleneksel yüz yüze eğitim modeline göre etkililiğinin belirlenmesidir.

1.2.Amaç

Araştırmanın amacı; yukarıdaki problem çerçevesinde “İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Pilot Projesi”nden yararlanan meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin Girişimcilik Modülü’nü, web destekli eğitim ile desteklenen yüz yüze eğitim modeli ile mi, geleneksel yüz yüze eğitim modeli ile mi daha etkili bir öğreneceklerini ortaya çıkarmaktır.

Bu bakış açısı ile araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- a) Girişimcilik Modülü’nü, web destekli eğitim ile desteklenen yüz yüze eğitim modeli ile alan deney grubundaki öğrencilerin öntest ve sontestleri arasında nasıl bir fark ortaya çıkmaktadır?
- b) Girişimcilik Modülü’nü, geleneksel yüz yüze eğitim modeline göre alan gruptaki öğrencilerin öntest ve sontestleri arasında nasıl bir fark ortaya çıkmaktadır?

1.3.Önem

Mesleki ve teknik eğitim görmekte olan kişilerin istihdam edilebilme becerilerini geliştirme konusunda web destekli eğitim ile desteklenen yüz yüze eğitim modeliyle beklenen olumlu sonuç elde edilirse, istihdam edilebilme becerilerinin yaygınlaştırılması konusunda yararlı bir model önerilmiş olacaktır. Bu genel bakış açısına göre araştırma:

- o İstihdam edilebilme becerilerinin bireyin iş yaşamındaki yeri hakkında farkındalık yaratılmasında,
- o İş yaşamının istihdam edeceği kişilerde aradığı mesleki bilgi ve beceriler dışındaki yeterliklerin, eğitim sistemi içerisinde öğrencilere

kazandırılması konusunda gerekli alt yapının oluşturulmasında sağlayacağı yararlar bakımından önemlidir.

1.4.Varsayımlar

Bu araştırmada, deneme ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin deneme şartlarının dışında akademik başarılarına etki eden diğer etmenlerin aynı şekilde etki ettiği varsayımından hareket edilmiştir.

- Kullanılan ölçme araçlarının kapsam geçerliliği konusunda uzman görüşleri geçerlidir.
- Araştırmaya katılan denekler, denkleştirmede kullanılan anketin doldurulmasında ve test sorularının yanıtlanmasında gerçeği yansıtmışlardır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmanın evreni, İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Projesi'ne katılanlardan meslek eğitimini Ankara ilinde sürdürmekte olan 200 kişilik öğrenci grubu ile sınırlıdır.
- Araştırmanın örnekleme, “Öğrenci Tanıma Anketi” uygulanarak 200 kişi arasından atanan benzer özelliklere sahip 21’i deney, 21’i kontrol grubu olmak kaydıyla 42 kişilik öğrenci grubu ile sınırlıdır.
- Araştırma, deney ve kontrol grupları için “Girişimcilik Modülü” ile sınırlıdır.
- Uygulama süresi, deney ve kontrol grupları için ilgili konuların işlenmesi için, eğitim programında işaret edilen süre ile sınırlıdır.
- Veri toplama aracı olarak, belirlenen konu için hazırlanan ön test ve son test, Öğrenci Tanıma Anketi ile sınırlıdır.

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

Bu bölümde, MEGEP kapsamında yürütülen İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Pilot Projesi'ne ilişkin bilgiler ile araştırma konusuyla ilgili araştırmalara yer verilmektedir.

2.1. İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Projesi (İSBE)

Proje, meslek eğitimi almış kişilere istihdam edilebilme becerilerini de kazandırarak onların iş bulmalarını, işlerini korumalarını ve işlerinde yükselmelerini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Proje çerçevesinde Türkiye için yeni olan “istihdam edilebilme becerileri” konusunda farkındalık yaratma, program ve öğretim materyalleri geliştirerek kurslar açma ve kursiyerlerin gelişimini izleme çalışmaları yapılmıştır. Projenin hedef grubu mesleki yeterliliklere sahip bireylerden, iş yaşamına atılmak üzere olanlar, iş arayanlar, işini korumak veya işinde yükselmek isteyenlerdir.

2.1.1. Projenin Amacı ve Kapsamı

Bu projede, gelişmiş ülkelerde yaygın olmakla beraber, Türk mesleki eğitim sistemi için yeni ve yenilikçi bir eğitim programı (İstihdam edilebilme becerilerinin geliştirilmesi) önerilmektedir. Önerilen proje aynı zamanda, iş piyasasında eksik olan istihdam edilebilme becerilerini tanımlamaya ve tamamlamaya da yöneliktir.

2.1.2. Projesi Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Haziran 2005 - Ocak 2006 tarihleri arasında hazırlık ve İstihdam Becerile Eğitim Programı'nın(İSBE) program ve materyal geliştirme çalışmaları yürütülmüştür. Şubat – Mart 2006'da İSBE EĞİTİCİLERİN EĞİTİMİ PROGRAMI uygulanmış ve 30 meslek öğretmeni, Nisan 2006'da başlayacak olan “İSBE KATILIMCI EĞİTİM PROGRAMI”nda görev almak üzere yetiştirilmiştir.

Nisan – Temmuz 2006 döneminde ise yaklaşık 600 meslek elemanının katıldığı İSBE Kursları gerçekleştirilmiştir.

Proje kapsamında bu kurslara:

Mesleki ve teknik okulların ve kurumlarının son sınıf öğrencilerinden 200 kişi 20 grup halinde, halen bir işte çalışan 200 kişi 10 grup ve İşkur'a kayıtlı işsizlerden 0 grup halinde katılmışlardır. Katılımcılar aşağıda belirtilen modülleri tamamlamışlardır.

- Modül 1-2 : İletişim Becerileri 1-2
- Modül 3 : Yaratıcı Düşünme ve Problem Çözme Becerileri
- Modül 4 : Bilgi Teknolojileri ve Sayıları Kullanma Becerileri
- Modül 5 : İş Arama Becerileri
- Modül 6 : Girişimcilik Becerileri

"Modül" terimi, ortaya çıkış biçimi olarak bir yapının, sistemin veya ürünün bir parçasını belirten teknik bir ifadedir. "Modül" terimi uzay çalışmalarının başlaması ile gündeme gelmiş ve bu nedenle olarak farklı alanlarda da etkili bir etiket olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bir sistem, kendi içinde bir bütün olan ve kendisinden sonraki parçayı tamamlayan modüllerin / elementlerin anlamlı bir biçimde bir araya gelmesi ile oluşur. "Modül (yapı bloğu, montaj)" terimi teknolojiden/üretimden gelen bir kavramdır ve üretilen ürünün daha hızlı ve ekonomik üretilmesini sağlayan süreci tanımlamak amacıyla kullanılır. Bu terimin mesleki ve teknik eğitimde dâhil olmak üzere başka alanlarda kullanımı hızla yayılmıştır (ETF,1999, s.25).

Tüm dünyada eğitimin tümü içerisinde bu terim, ya bir yönetim prensibi ve bir didaktik olarak ve ya öğretim-öğrenim ünitelerinde bireysel bölümleri net olarak tanımlanmış bir program/öğretim programı olarak ya da, uzun dönem eğitim kursu yapısına katkıda bulunan metodolojik bir prensip olarak algılanır (CEDEFOP, 1996, s:2).

"Modül"; belirli bir becerinin, karşılığında ölçülebilir bir öğrenme hedefinin belirlenebilen bir parçasıdır. Terim aynı zamanda belirli bir bilgi ya da beceriyi konu alan bir kitapçığı anlatmak için de kullanılır (ILO, 1987, s:33).

Bir eğitim modülü karşılanması gereken dört temel kriterin öğretimi anlamına gelmektedir.

- Bir dizi öğrenme durumunu tanımlamak ve sunmak
- Kesin, net ve açıkça tanımlanmış amaçların yönetilmesi ve belirlenmiş görevleri dikkatli bir şekilde kazandırmak
- Öğretmen ve öğrencilere rehberlik etmede onlara geribildirim sağlamak için tasarlanmış testleri içermek
- Farklı öğrenim biçimleri, metotları ya da durumları içinde uygunluğunu korumak

Modül aynı zamanda; birkaç saatlik öğrenim durumlarının tanımlaması ve sunulması için de kullanılmaktadır (D'Hainaut, 1981).

"Modül", ulaşılabilecek öğrenme hedeflerini davranışsal olarak gösteren, hedeflere erişebilmek için gerekli etkinlikleri belirleyen, hedeflere ne derecede erişildiğini kontrol etme olanağı veren ve değişik öğrenme koşulları içinde bulunan bireylerin öğretiminde etkili biçimde kullanabilme özelliği taşıyan kendi içerisinde bütünlüğü olan bir öğrenme elemanı (Alkan ve Teker, 1992, s:43) olarak da tanımlanmaktadır.

UNESCO'nun 1990'lı yıllarda başlattığı ve tüm dünyadaki mesleki ve teknik eğitim sistemlerinin geliştirilmesine yönelik olarak sürdürdüğü UNESCO-UNEVOC Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi kapsamında modüler öğretim, tüm ülkeler için önerilen bir yapı durumuna gelmiştir.

Günümüzde ise modüler öğretim yaklaşımı adaptasyon ve verimlilik oranının yükseldiği ve esneklik özelliklerinden dolayı, özellikle yaşam boyu eğitim ve sürekli eğitim gibi süreç planlamaları için en uygun yapı olarak tanımlanmaktadır.

Bilgisayar teknolojilerinin eğitim alanında yoğun olarak kullanılmaya başlaması, modüler programların, modüler birimlerin kapsamlarındaki modüler öğrenim materyallerinin internet ortamından sunumlarını da beraberinde getirmiştir. Artık uluslararası boyutta akreditasyonu sağlanmış, herhangi bir meslek alanına ait belirli bir meslek seviyesine ait, tanımlanmış yeterlikler etrafında yapılandırılmış ve

sertifikalandırılmış modüler programlara, internet ortamından erişilerek kayıt yaptırılabilir. Modüler birim sonucunda bireyin gerekli değerlendirmeleri başarı ile geçmesi durumunda ise yeterliliğini/yeterliklerini gösteren bir belge sahibi olabilmektedir.

Modüler öğretimdeki tüm bu gelişmeler modülü bir metod olarak değil, bir eğitim organizasyonu ve yapısı olarak kabul etmelerini doğrular niteliktedir.

Bununla birlikte modüler öğretimin bir eğitim organizasyonu olarak kabul edilmesi ile birlikte modüler öğretim yaklaşımının işleyebilmesini sağlayan standartlara dayalı paralel sistemlerin işleyişi de söz konusu olmaktadır.

2.2. Mesleki ve Teknik Eğitimdeki Yeni Paradigmalar ve Girişimcilik

Gelişimin ve değişimin esas unsurlarından birisi eğitimidir. Eğitim okul öncesinden başlayarak üniversite yaşantısının sonuna ve hatta istihdam süresini kapsayan bir süreçtir. Nitelikli insan gücü yetiştirmek Mesleki ve Teknik Eğitim (MTE) sisteminin en önemli amaçlarından birisidir. Gelişmekte olan ve nüfusunun büyük kısmı genç olan ülkemizde de MTE daha fazla önem kazanmaktadır.

Teknolojinin gelişimine paralel olarak bu teknolojinin kullanılması ve teknolojiyi kullanan bireyler yetiştirilmesi ve teknolojik ilerlemelere katkı yapılması eğitimcilerin en birinci vazifesidir. MTE, insan gücünü olumlu ve üretken biçimde kullanabilmek için piyasanın istediği nitelikli ve becerikli teknik elemanlar yetiştirmeyi amaçlar.

MTE'den nitelikli insan gücü, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal dayanışma, uluslararası iş birliği, iş kurma, istihdam, yeniden işe girebilme vs. de amaçlanmaktadır. Bireyi iş hayatına hazırlayan mesleki eğitimin başarısı, bir ürün olarak mezun ettiği elemanların niteliğine yaptığı katkı ile ölçülür.

Gelişmiş ülkeler arasında yer almak, onlarla bütünleşmek isteyen Türkiye'nin elindeki en önemli kaynak, genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahip olan insan gücüdür. Bu insan gücünü iyi kullanarak ülkeler arasında rekabet yaratabilme olanağı vardır. Bunun için, mesleki ve teknik eğitime ağırlık ve öncelik vermek, okullaşma

oranlarını ve eğitim standartlarını ileri ülkeler seviyesine çıkartmak gerekmektedir. Ülkeler mesleki eğitim sistemlerini, değişen ihtiyaçlara cevap verecek yönde sürekli geliştirmekte ve yenilemektedir (Binici, 2004).

2.2.1.İş Piyasası ve İstihdam

Ülkemiz son yıllarda yüksek büyüme rakamlarını yakalamasına rağmen istihdamda aynı başarıyı, aynı performansı gösterememiştir. İşsizlik ülkemizde önemli bir sorun olarak görülmektedir. Bu soruna bir çözüm önerisi olarak, istihdam ile eğitimin arasındaki iş birliğinin kuvvetlendirilmesi ve istihdam edilebilirliğin artırılması, yapısal işsizlik bağlamında istihdamın ve işsizliğe yaklaşımın en önemli argümanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapısal işsizlik açıklaması, yeteneklerle hazır olan işlerin arasında bir dengesizlik ve uyumsuzluk olduğunu ortaya koymaktadır. Dünyada yaşanan son yıllardaki gelişmelere baktığımızda özellikle az beceri gerektiren işlere olan talebin azaldığı ve yüksek becerilere olan talebin yükselmekte olduğu görülmektedir. Bu, hem iş gücü piyasasına hem hiç girmemiş kişiler için, hem de iş gücü piyasasına girmiş ancak istihdam edilebilirliği tehlikede olan risk oluşturmaktadır. Mevcut durum, iş piyasasına yeni girecek ya da iş kaybetme riski taşıyan kişilerin, istihdam edilebilirliklerini artırma yönündeki çabalarını hayat boyu öğrenme felsefesine dayandırmaları gerektiğini ortaya koymaktadır.

2004 yılında Türkiye'nin iş gücü katılımı %50,5'ti. Bu, OECD ülkeleri arasındaki en düşük orandır ve OECD ortalamasının (%69,3) ve Avrupa sahası ortalamasının (%70,9) önemli ölçüde altındadır. Kadınların iş gücüne katılım oranı (%28) AB ortalamasından (%67) belirgin şekilde daha düşüktür. Tarımda istihdam edilen iş gücü oranı (%33,9) olmakla beraber yine de AB ülkelerinde olduğundan oldukça yüksektir. Türkiye'de erkek ve kadınların istihdam oranı arasında belirgin bir fark bulunmaktadır. Erkeklerin %8,5'i tarımda istihdam edilirken, bu oran kadınlarda %24,4'tür. Tarım sektöründeki kadınların %80'i ücret almayan aile işçisi şeklinde çalıştırılmaktadır. Tarımda istihdam edilen kadınlar, belirgin derecede düşük eğitim seviyelerine sahiptir; %28,5'i okuma yazma bilmemektedir ve yalnızca %4,2'si ilköğretim sonrası eğitime sahiptir (OECD,2004).

Diğer ilgili istatistikler şunlardır:

- İşsizlik özellikle nüfusun genç kesimini tehdit etmektedir (15–24 yaş grubunda %26).
- 12–17 yaş grubunda çocuk işçisi sayısı 948,000'dir. Bunların %59'u tarımda, %35'i kentsel bölgelerde istihdam edilmektedir ve %56'sı da erkektir.
- İstihdam edilenlerin %90'ı lise mezunu ya da daha düşük eğitim seviyesine sahiptir ya da hiç eğitim almamıştır.
- İş gücünün yaklaşık %60'ı temel eğitim almış ya da sadece okuma yazma bilen insanlardan oluşmaktadır.
- Ülkenin Doğu ve Batı bölümleri arasında olduğu gibi kentsel ve kırsal alanlar arasında da önemli eşitsizlikler kaydedilmektedir.
- Tarım dışı sektördeki işsizlik oranı %14,6 iken eğitilmiş genç kesim için işsizlik oranı (orta öğrenimi tamamlamış) %25,4'tür.

Özellikle Türkiye'deki mesleki eğitim ve işsizlik/istihdam arasındaki bağlantıya bir göz attığımızda, gelişmiş ülkelerde mesleki eğitimin tüm sistem içindeki payı % 65 ve genel eğitim % 35 iken Türkiye'de mesleki eğitim % 35, genel eğitim % 65 olarak bunun tam tersi olduğunu görüyoruz.

Bunun paralelinde yüksek öğretim mezunları arasındaki işsizlik oranının da normal işsizlik oranının üzerinde olduğunu görülmektedir. Bu iki rakam bir araya getirildiğinde ortaya çıkan sonuç, mesleki eğitime gereken önemin verilmediği şeklinde ifade edilebilir. Türkiye, mesleki eğitimden geçirdiği bireyleri istihdam edilebilir kılamamaktadır.

Bu açıklamalardan hareketle, Türkiye'de istihdam ile mesleki eğitim arasındaki ilişkinin acilen kalıcı ve sürdürülebilir bir şekilde kurulma ihtiyacı karşımıza çıkmaktadır. Buradan yeni bir paradigma olarak, 'Meslek öğrenmek otomatik olarak istihdam edilebilirliğe yol açmaz.' paradigması doğmaktadır.

Paradigma, kısaca herhangi bir alanda yerleşik yazılı ve yazılı olmayan tüm kurallara ve uygulamalar bütününe verilen bir isimdir. Paradigma bir başka deyişle bir modelin, bir bakış açısının, kavrayış ve anlayışın adıdır. Bir paradigma, uzun süren deneyimler ve başarısı kanıtlanmış süreçleri içerisinde barındırabilir. Bu, söz konusu paradigmanın her zaman başarılı olacağı anlamına gelmez. Yeni bir paradigma eskisini geçersiz kılacak şekilde tüm kalıpları yıkarak kendi kurallarını koyduğunda artık eskisi için başarılı olabilecek bir zemin kalmamıştır.

Sanayileşmiş ve hızla sanayileşmekte olan ülkelerdeki bazı yaklaşımlar eski mesleki eğitim ve öğretim paradigmasından bir kayma yaşandığını ve yeni yanıtların faal biçimde aranmakta olduğunu göstermektedir.

İstihdam edilebilme becerileri, çalışanların iş piyasasındaki dikey ve yatay hareketliliğini, değişen teknoloji ve iş organizasyonunun yeni şekillerine uyum sağlama kabiliyetini destekler. Çalışan için istihdam edilebilirlik becerilerin geliştirilmesi, hayat boyu öğrenme esnekliği, işinde yükselme ve iş güvenliğini geliştirilmesi, yeterlikler kazanılması anlamına gelir. İşletme için istihdam edilebilme becerileri, çalışanlarının değişen iş yeri gerekliliklerine yanıt verebildiği ve işletmenin rekabet edebilirliğini ve büyümesini desteklediği anlamına gelir. Ayrıca merkezi yönetimler için bu kavram, tam istihdam hedefine yönelik bir katkı sağlamada kritik bir unsur olarak iş piyasasının değişen talepleri ile paralel, adapte edilebilir becerilere sahip bir iş gücü yaratılması anlamına gelir.

Tablo 2.1
Mesleki ve Teknik Eğitimde Paradigma Değişimi

Eski Paradigma	Yeni Paradigma
Arza dayalı yaklaşım	Talebe dayalı yaklaşımlara ilişkin arayış
İstihdam için eğitim	İstihdam edilebilirlik için öğrenme
Hizmet öncesi eğitim	Sürekli, hayat boyu öğrenme kavramı
Eğitim ve öğretmene/eğiticiye odaklanma	Kendi kendine öğrenme ve öğrenciye odaklanma
Bir defalık eğitim	Sürekli, tekrar eden, hayat boyu öğrenme
Eğitim ve öğretimin birbirlerinden ayrı olması	Eğitim ve öğretimin entegre edilmesi (sağlam bir genel eğitim ve geniş tabanlı bir başlangıç eğitimi hayat boyu sürekli öğrenme için temel teşkil eder)
Bir beceri üzerinde uzmanlaşma	Çoklu beceri kazanmaya yönelik bir arayış
Öğrenim süresi ve sınava dayalı beceri tanıma	Yeterlik ve önceki öğrenmelere dayalı tanıma
Sert ve sabit giriş çıkış	Esnek ve çoklu giriş çıkış
Resmi sektöre odaklanma	Hem resmi hem de gayri resmi sektörlere odaklanma ihtiyacının tanınması
Merkezeleştirilmiş sistem	Hem güçlü ulusal kurumlar, hem de yerelleşmiş sistem
Politika ve eğitimin verilmesinde devlet hakimiyeti	Politika ve eğitimin verilmesi birbirlerinden ayrıdır, piyasaya dayalıdır
İdarede devlet hakimiyeti	Katılımcı hükümet, birçok aktörün tanınması, sosyal diyalog

İstihdam edilebilirlik için eğitimin, yeni paradigmanın özünde yer aldığı söylenebilir. Bireyin iş ve işin organizasyonundaki değişikliklere uyum sağlama, farklı bilgi türlerini birleştirme ve yaşam boyu sürececek bir kendi kendine öğrenme süreci aracılığıyla bu bilgiler üzerine yenilerini inşa etme kapasitesini gerektirir.

İstihdam edilebilirliği geliştiren ana bilgi, beceri ve davranışlar aşağıdaki şekilde gruplandırılabilir:

- Teşhis ve analiz, yenilik ve öğrenmeyi öğrenme için entelektüel beceriler,
- İletişim, karar alma, ekip çalışması ve uyum sağlayabilirlik, olumlu tavırlar ve davranışlar ve sorumlulukları üstlenebilme ve bırakabilme becerisinde gerekli olan sosyal ve kişiler arası beceriler,
- İşte bir girişimcilik tavrının geliştirilmesi, yaratıcılık ve yenilikçilik, fırsatların belirlenmesi ve yaratılması, hesaplanmış risk alma ve verimlilik ve maliyet ve kendi işinin sahibi olmak için gerekli beceriler gibi temel iş kavramlarının anlaşılmasını da içeren iş ve girişimcilik becerileri,
- Mesleki hareketliliği kolaylaştıran birçok meslek için esas olan özel alanlardaki çoklu teknik beceriler.

Sorulması gereken soru, devlet tarafından yönetilen mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin, çok yönlü ve hızla değişen iş piyasaları tarafından ortaya konan yeni gereklilikler karşısında bu tür bir eğitimi verebilmek üzere ne şekilde reforme edileceğidir.

Eğitimin amaçları, İçeriği, yapısı ve bunlara uygun olarak verilmesi, aşağıdaki hususlarının geliştirilmesi amacıyla tekrar incelenmelidir:

- Mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin piyasanın ihtiyaçlarına uygunluğu,
- İhtiyaç duyulan nitelik ve sayıda vasıflı işçi yaratabilmedeki ve mevcut kaynakları en iyi şekilde kullanmaktaki etkililikleri,
- Nüfusun belirli grupları için söz konusu olan dezavantajları ortadan kaldırmak için, tüm vatandaşlara eğitim olanaklarına erişim sağlamadaki adillikleri,
- Özel sektörle olan bağlantılarıdır.

Günümüz dünyasında beceri geliştirme, özel sektörle daha yakın bağlantılara sahip olunmasını gerektirmektedir. Ayrıca, üstesinden gelinmesi gereken güçlükler çok karmaşık ve mevcut kaynaklar ister devlet, ister özel olsun tek bir oyuncu için bile çok kıttır. Bu sebeple, sorun mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin uygunluğunun, etkinliğinin ve adilliklerinin geliştirilmesi için toplu bir çabanın nasıl teşvik edileceği ve

kamu ve özel sektörden paydaşların nispi avantajlarından, karşılıklı fayda sağlayacakları şekilde nasıl faydalanılacağıdır.

Bu gündemi yönlendiren güçlerden bazıları şunlardır:

- İş gücünün tüm seviyelerinde eğitim ve beceri geliştirmeye yönelik talepler,
- Seçenekleri arttıran ve etkililiği geliştiren bir eğitim piyasasının sağlanması,
- Zaman içinde sunulan değil, gösterilmiş becerilerin daha fazla vurgulanması; daha esnek, geniş tabanlı ve modüler eğitim yaklaşımları,
- Eğitim standartları ve belgelendirme düzenlemelerinde daha büyük ulusal tutarlılık,
- Dezavantajlı gruplar için eğitime geliştirilmiş erişim,
- Farklı eğitim ve öğretim şekilleri ve seviyeleri arasında daha iyi destekleyici yapıdır.

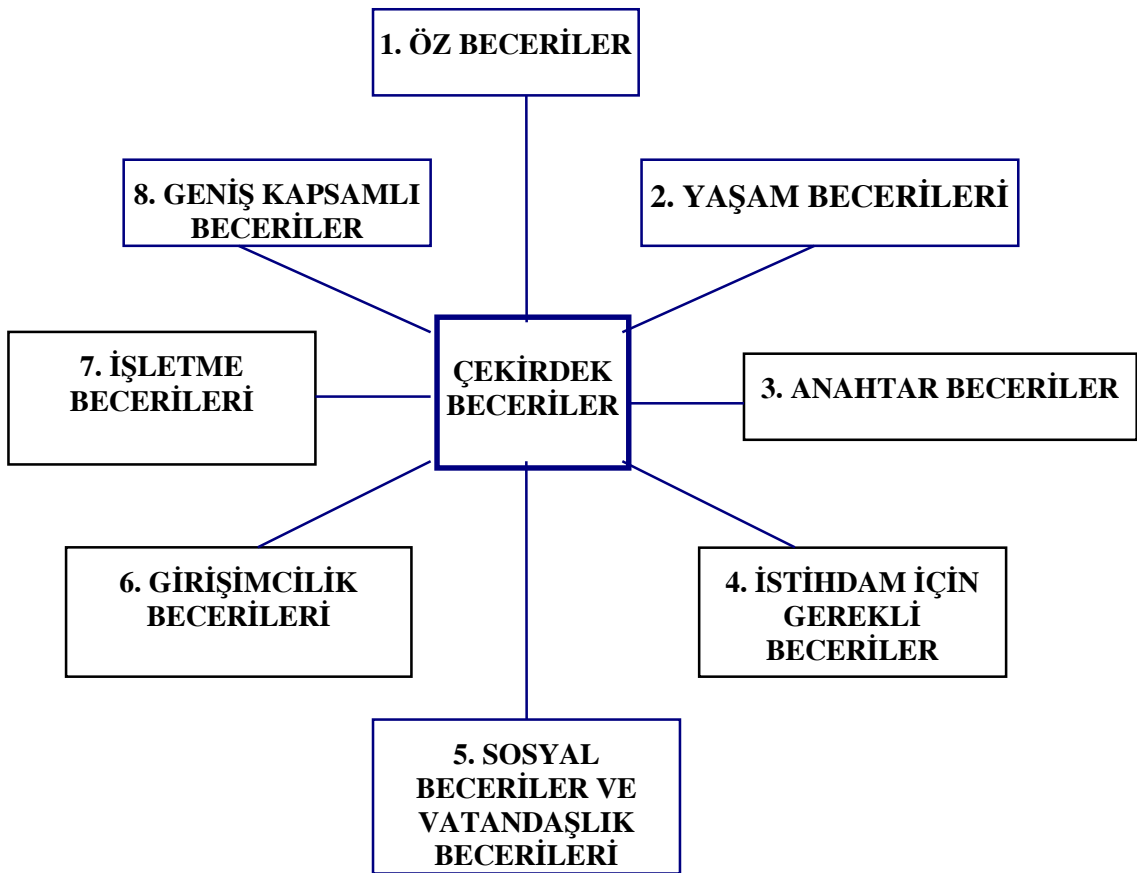
Sanayileşmiş ülkelerin birçoğunda ücretler ile verimliliğin artırılması arasında bir bağlantı oluşturan endüstriyel ödüller ve ücret belirleme, diğerlerinin yanında aşağıdaki hususları da içermektedir:

- Ödüller içinde beceriye ilişkin bir sınıflandırma çerçevesinin geliştirilmesi,
- Öğretimde kariyer rotalarının sağlanması,
- Müzakere edilen esneklik düzenlemelerinin, merkezi olarak onaylanmış kılavuz ilkeler kapsamında yürürlüğe konulması,
- Ayırıcı hükümlerin ödüllerden çıkartılması,
- Kalıcı yarı-zamanlı iş için yeni ödüller için genişletilmiş kapsam.

(Williams, 2005)

Günümüzün iş hayatı, istihdam edeceği bireylerde mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilerin yanı sıra çekirdek becerilere sahip olunmasını, en az meslekle ilgili bilgi ve

beceriler kadar önemsemektedir. Hatta yirminci yüzyılda endüstride, insanların işe giriş şartları değişime uğramış, klasik anlamda bir iş yapabilmek için gerekli olan bilgi ve becerilerin dışında, insanlarda başka yeterlikler aranmaya başlanılmıştır. Bu yeterlikler esas itibariyle kişinin teknik yeterliklerinden ayrı olarak ifade edilmektedir.

Şekil 2.1: Çekirdek Becerileri Tanımlama Kategorileri

2.2.2. Girişimcilik

Girişimcilik, ekonomik ve sosyal hayatı doğrudan etkileyen ve bir ülkenin gelişme düzeyini belirleyen en önemli öğelerden biridir. Ekonomik büyümeyi başaran ülkeler incelendiğinde görüldüğü gibi, endüstriyel yapının iyileştirilmesi, rekabet gücünün artırılması, ekonomik büyümenin hızlandırılması, istihdamın artması ve gelir düzeyinin iyileştirilmesi için ekonomik yapının girişimci ve yenilikçi olması gerekir.

Genç girişimci potansiyeli yüksek olmasına rağmen, Türkiye girişimcilik konusunda yeterli başarı gösterememiştir.

Girişimciliğin desteklenmesi için finansal destek veya diğer teşviklerden çok, bu alanda verilecek eğitime ağırlık verilmelidir. Kaynakların nasıl yatırıma dönüştürebileceğini bilmeyen, piyasa şartlarını ve beklentilerini analiz edemeyen bir girişimcinin başarılı olması beklenemez. Bu da ancak girişimcilik alanında verilecek nitelikli bir eğitim ile mümkündür.

Girişimci kelimesi bir şeyi yapmaya başlayan kişi anlamına gelmekte olup girişmek fiilinden türemiştir. Girişimci Fransızca “entrepreneur” den, girişim ise "entreprendre" kelimesinden gelmektedir ve "bir şey yapmak" anlamındadır.

Girişimcilik; yaşadığımız çevrenin yarattığı fırsatları sezme, o sezgilerden düşler üretme, düşleri projelere dönüştürme, projeleri yaşama taşıma ve zenginlik üretmek insan yaşamını kolaylaştırma becerisine sahip olmaktır. Girişimcinin zenginlik üretirken üç temel kaynağı vardır. Bunlar girişimcinin kendi enerjisi ve gücü, erişebildiği sermaye ve ilişki kurduğu insanlardır (Bozkurt, 2000).

TÜSİAD girişimciyi: “Bilinenleri en iyi yapan ve hünelerine aklım da katan, olağan ve olağan dışı koşullarda işgücü ve sermaye kaynaklarını verimli bir biçimde kullanacak önlemleri düşünen, analiz eden, planlayan, yürürlüğe koyan, uygulayan ve sonuçlarını denetleyebilen yaratıcı kişidir.” diye tanımlamaktadır (TÜSİAD, 2001).

2.2.2.1.Girişimciliğin Önemi

Çağdaş uygarlığın gelişmesinde hemen her dönemde çok önemli bir işleve ve yere sahip olan girişimcilik unsuru son yıllarda daha da önem kazanmış ve ekonomik kalkınma, istihdam yaratma ve sosyal gelişmenin temel faktörü olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bilindiği gibi klasik üretim faktörleri; sermaye, emek, doğal ve fiziki kaynaklardan oluşmaktadır. 21. yüzyılda sanayi toplumundan farklı olarak "bilgi toplumu" veya "iletişim toplumu" kavramları ön plana çıkmakta, "bilgi" de üretim faktörleri arasında sayılmakta ve ekonomik değerler yaratmada insanoğlunun akli fizik gücünün yerini almaktadır (Erkan,1993, s:111).

Bu yeni dönemde bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı gelişmeler toplumların yapısını da hızla değiştirirken, bunun bir parçası olarak girişimcinin ve girişimciliğin

ekonomik değerini ve toplumdaki önemini de artırmıştır. Bunun bir yansıması olarak bireye ve bireysel yeteneğe dayalı girişimcilik ön plana çıkmış ve insanın entelektüel üretkenlik kabiliyeti önem kazanmıştır. Bu kabiliyetin ürünleri olan sanat, bilim ve ekonomik uygulamalar açısından büyük önem arz eden girişimciliğin, bilgi toplumunda altın çağını yaşaması beklenmektedir (Arslan, 2002).

Ekonomik büyümeyi başaran ülkeler incelendiğinde görüleceği gibi, endüstriyel yapının iyileştirilmesi, rekabet gücünün artırılması, ekonomik büyümenin hızlandırılması, istihdamın artması ve gelir düzeyinin iyileştirilmesi için ekonomik yapının girişimci ve yenilikçi olması gerekir. Bu yüzden, ekonomik canlanmayı sağlamak ve sık sık sürüklendiği krizlerden kurtulmak için Türkiye'nin günü kurtaran geçici çözümler değil uzun vadeli bir çıkış yolu bulması gerekir ki, bu yol girişimcilikten geçmektedir (Aktoprak, 2003).

2.2.2.2.Girişimcide Olması Gereken Özellikler

Girişimcilik, girişimcilerin risk alma, fırsatları kovalama, hayata geçirme ve yenilik yapma süreçlerinin tümüne verilen addır. Girişimci ise, risk alarak yenilik veya geliştirme yapan kişidir. Diğer bir deyişle, girişimci fırsatları gözleyen ve onları bulduğunda her tür riski alarak fikrini gerçekleştirmeye çalışandır. Dolayısı ile girişimcilik için fikir üretmek, yenilik üretmek ya da bir geliştirme yapmak gerekmektedir.

Girişimci, ekonomik kaynakların düşük üretkenlik alanlarından yüksek alanlara aktarılma sürecinde baş aktördür. Çünkü üretim kaynaklarını yeni bir tarzda birleştirerek kullanılmayan üretim faktörlerinin kullanılmasını sağlar, ama daha önemlisi kullanılmakta olan üretim araçlarının ve mevcut girdilerinin değişik şekillerde kullanımı ile üretimi artırır. Girişimci yeni düşüncelerin yaratılması, yayılması ve uygulamasını hızlandırır. Ayrıca yeni endüstrilerin doğmasına yol açar, teknolojileri kullanan sektörlerde verimliliği artırır ve hızla büyüyen sektörler yarattığı için ekonomik büyümeyi hızlandırır (Aktoprak, 2003)

Girişimci hızlı düşünme, belirsizlik altında hızlı karar alma, kararlı ve azimli olma, güçlü sezgi sahibi, iyi gözlemci, hayal gücü yüksek, kaynaklara ulaşabilecek

ilişkiler ağına sahip, kaynaklar arasında özellikle insan kaynaklarını iyi yönetebilen, düşünme ve muhakeme yetenekleri güçlü, çok yönlü düşünebilen, yeninin kabul edilmesini sağlayacak ikna gücüne sahip olan, iyi iletişim kuran, bağımsız düşünebilen, esnek, yaratıcı, kendine güvenen, dayanıklı olma gibi özelliklerin birçoğuna sahip kişidir.

Bu özellikler doğuştan gelen özelliklerle birlikte, çevre ve eğitim şartlarının oluşturduğu özelliklerdir. Doğuştan gelen özelliklere müdahale edilemezse de bu özelliklerin açığa çıkması için uygun ortam ve eğitim sağlanabilir. Girişimciliğin desteklenmesi için finansal destek veya diğer teşviklerden çok, bu alanda verilecek eğitimin önemi tartışma götürmez bir gerçektir. Kaynakları nasıl yatırıma dönüştürebileceğini bilmeyen, piyasa şartlarını ve beklentilerini analiz edemeyen bir girişimcinin başarılı olması beklenemez. Bu da ancak girişimcilik alanında verilecek nitelikli bir eğitim ile mümkündür.

Bugün piyasada eğitim almadan da olsa başarılı olmuş birçok girişimci mevcuttur. Bunlar deneme yanılma yöntemiyle tecrübe edinmiş, çok yüksek risk potansiyellerini şans yardımıyla aşmış girişimcilerdir. Ancak birçok girişimci başlangıç aşamasında veya iş hayatlarının herhangi bir evresinde aynı şansa sahip olamamaktadır. Artık, dünyada bilgi temeline dayalı, profesyonel, rekabet gücü yüksek, kaynak israfı minimum, hedeflerini belirleyerek planlı bir şekilde bu hedeflere doğru yol alan girişimcilerin başarılı olabileceği kabul edilmektedir.

2.2.2.3.Türkiye Girişimcilik

Türkiye'de girişimciliği incelemek için Osmanlı Dönemi'ndeki duruma göz atmak daha yararlı olacaktır. 1912 yılında bir yabancı yazarın kaleminden Osmanlı İmparatorluğu şöyle anlatılmaktadır:

"Yalnız memurluk etmek, askerlik yapmak, kazançlı işlere rağbet göstermemek Türkleri eksiltmiş ve fakirleştirmiştir. Türklerin arazi sahibi olan birkaç yüz binenden gayrisi memurluk ve askerlikle geçinen proleterya'dır. Bunlar açlıktan ölmeyecek kadar bir maaşla iktifa ederler. Türkler zaten şayan-ı hayret derecede kanaatkârdırlar. İsraftan pek çekinirler. Yılda bir kere, o da bayram günü esvap yaptırırlar ve o esvabı yıl

boyunca giyerler. Bu kadar arzi olan bir halkta teşebbüs fikri ve gayret ateşi için bir saik olmayacağından, bittabi Türk'ün hat-ı iktisadiyeleri de mahduddur, ticaretleri adeta yok gibidir" (Landau,1996).

Cumhuriyetin ilanı ve Yeni Türk Devletinin kuruluşuyla beraber sayıca az olan ve yeterli sermayeye sahip olmayan girişimcilerin, sayısının artırılması ve girişimciliğin özendirilmesi politikası devlet eliyle yapılmıştır. 1930–1950 yıllarındaki Devletçilik Devresinde özel sektörün girmedığı iş alanlarına devlet girmiş ve özel sektörü de buralara girmeye teşvik etmiştir. 1950–1970 yıllarındaki liberal ekonomiye geçiş döneminde özel sektörün ekonomideki payı % 70'lere kadar çıkarılmıştır. 1980'de başlayan ve günümüze kadar devam eden “Dışa Açılma Dönemi”nde girişimcilerimiz dünyanın dört bir tarafına yayılmaya başlamışlardır. Ancak yine de girişimci sayımız istenen düzeyde değildir. Türkiye'deki siyasal durumun ve ekonomideki koşulların belirsizliğinin yüksek olması, bürokratik engeller, sermaye kaynaklarının kıt olması, girişimcinin eğitimi, girişimcinin yönetim, pazarlama, kurumsallaşma gibi konularda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaması, girişimci sayısındaki artışın istenen düzeyde olmamasının en önemli etkenleridir (Yıldız, 2003).

Uluslararası girişimcilik endeksinde kullanılan 100 yetişkin içinde şirket kuran insanların sayısına bakıldığında Türkiye 29 ülkeden daha az sayıda girişimciye sahip olduğu görülmektedir. Türkiye'de her 100 yetişkin içinde şirket kuran kişi sayısı 4.6 iten bu sayı Meksika'da 18.7, İrlanda'da 12 ve ABD'nde 11.7'dir. Yeni kurulan şirket sayıları açısından da Türkiye oldukça düşük bir performans göstermektedir. OECD'ye üye ülkelerde yeni kurulan iş yerlerinin tüm işletmeler içinde oranı % 11-15, kapanan iş yerlerinin oranı da % 9–14 arasında değişmekteyken, Türkiye'de bu oranlar sırasıyla % 3,5 ve % 0.9'dur.

Birleşmiş Milletler Gelişme Programı tarafından çok sayıda sosyal, ekonomik, eğitim ve politik faktörler göz önüne alınarak 2002 yılında yapılan İnsani Gelişim Endeksi'nde Türkiye, 173 ülke içinde 85'inci sıradadır. Türkiye eğitim, sağlık, gıda, kadın ve çocukların durumu ve okuryazarlık gibi göstergelerde Küba, Malezya, Libya ve Ermenistan'dan daha kötü performans göstermektedir ve Avrupa'da sadece Arnavutluk ve Moldavya'dan iyi konumdadır.

Türkiye karşılaştırma yapılan ülkeler arasında % 30 ile en fazla genç nüfus (0-14 yaş grubu) oranına sahip olan iki ülkeden biridir (diğeri Meksika). İşsiz kategorisinde yer almayan bu genç nüfusa rağmen işsizlerin çoğunluğu (% 64) 30 yaşın alandaki gençlerdir.

Türkiye nüfusunun önemli bir girişimci potansiyeli olan kadınlar ve gençler girişimci olarak değerlendirilmemektedir. Tüm işverenler arasında kadınların oranı % 3.3 gibi oldukça düşük bir orandır ve 30 yaşın alanda bulunan gençlerin % 64'ü işsizdir. Türkiye geneline bakıldığında şehirlerin girişimcilik performansı en yüksek olan illerin sadece İstanbul ve Kocaeli olduğu görülmektedir.

Girişimciliğin yetersiz olması bir ülkenin geri kalmışlığının en önemli nedenlerinden biridir. Çünkü girişimcilik, ekonomik ve sosyal hayatı doğrudan etkileyen bir faktördür. Yukarıda da belirtildiği gibi, girişimcilik konusunda Türkiye yeterli başarı sağlayamamıştır. Girişimciliği etkileyen en önemli faktörlerin başında eğitim gelmektedir. Türkiye'deki girişimcilik eğitiminin yetersiz olması, bu konudaki başarısızlığın ana sebeplerinin başında yer almaktadır (Aktoprak, 2003).

Türkiye'de girişimcilik alanının önemi son zamanlarda daha iyi anlaşılmış, ulusal ve uluslararası birçok çalışma ve girişimciliği geliştirme faaliyetleri başlatılmıştır. Birçok kurum tarafından yürütülmekte olan girişimcilik konusunda eğitim programları geliştirme veya proje çalışmaları bulunmaktadır. Ancak bu kurumaların birbirleri ile bağlantılı olan bu önemli konuyu birbirlerinden bağımsız olarak yürütmeleri yerine, bütünlük ve iş birliği içerisinde, daha kapsamlı, daha büyük finansman ve insan kaynağı desteğiyle ve sonuçlarının da aynı kapsamda alınacağı bir çalışma içinde yer almaları, girişimcilik alanında yapılacak çalışmaların verimini arttıracaktır.

2.3. Uzaktan Eğitimin Bir Aracı Olarak Web Tabanlı Eğitim Sistemi

2.3.1.Uzaktan Eğitim

Eğitim alanında yaygınlaşmaya başlayan ve "uzaktan öğrenme" (Distance Learning) olarak adlandırılan yeni tekniğin orijini, Gutenberg'in 1436 yılında matbaayı bulmasına kadar uzanmaktadır. Bu keşif, kitap ve gazetelerin çok sayıda basılabilmesini mümkün kılarak, bilgi paylaşım sürecini hızlandırmış ve farklı coğrafyalardaki geniş kitlelere ulaşmayı kolaylaştırmıştır (Marc,2000, s:20). Uzaktan öğrenme yöntemlerinden ilki olan "Metne Dayalı Eğitim" (Text-based Training) uygulaması, metin olarak sunulan kitap ve diğer basılı araçların yanında ek eğitim araç ve gereçlerini gerektirmemektedir. Bu yöntem ucuz, taşınabilir ve farklı bölgelerdeki çok sayıda kişiye ulaşmayı kolaylaştıran bir yöntemdir. Yukarıda belirtilen avantajlarına rağmen bu yöntem, eğitim içeriğinin statik bir yapıda olması ve kısa sürede güncellenememesi, öğrencinin ihtiyaçlarına göre esneklik taşıyamaması ve enteraktif olmaması gibi dezavantajlara sahiptir.

Uzaktan eğitim kavramı farklı ortamlarda farklı insanlar için farklı anlamlara gelebilmektedir. Çok geniş bir yelpazeye sahip olan bu öğretimi aktarma ortamları olarak mektupla öğretim, televizyon yayıncılığı, uydu, video konferans ve bilgisayar destekli öğretim karşımıza ilk çıkanlardır. Ancak uzaktan eğitimin tanımı nasıl yapılırsa yapılsın aşağıdaki temel özellikler göze çarpmaktadır (Keegan, 1973);

Eğitmen ve öğrencilerin öğrenme sürecinin bir bölümündeki fiziksel ayrılığı, düzenlenmiş bir öğretim programı:

- Bir eğitim kurumunun varlığı (programın derslerinin planlanmasında, materyallerin hazırlanmasında, akademik ve öğrenci destek hizmetlerinin sağlanmasındaki etkisi/katkısı),
- Teknoloji araçları (derslerin içeriklerini aktarmak ve etkileşimi sağlamak için basılı materyaller, video, ses ve bilgisayar vb. gibi teknolojilerin ve araçların kullanılması),
- Çift yönlü etkileşimlidir.

Literatürde uzaktan eğitim ile ilgili yapılmış birçok tanıma rastlamak mümkündür. Genel hatlarıyla benzerlik gösteren bu tanımlamalar kimi zaman farklı yaklaşımlar da içermektedir.

Uzaktan eğitime ilişkin California Distance Learning Project (CDLP, 2004) tarafından yapılan tanımda, uzaktan eğitimin öğrenciyle eğitsel kaynaklar arasında bağlantı kurularak gerçekleştirilen bir eğitim sistemi olduğu belirtilmekte, uzaktan eğitim programlarının herhangi bir eğitim kurumuna kayıtlı bulunmayan kimselere de eğitim imkânı sağlamasının son dönemde öğrencilere tanınan eğitim imkânlarını artıran bir durum olduğunun altı çizilmektedir. Uzaktan eğitim programının bir başka yönü de mevcut kaynaklardan yeterince faydalanarak gelişen teknolojiyi de yakından takip etmek zorunda olmasıdır.

United States Distance Learning Association (USDLA, 2004)'ın tanımı da şu şekildedir: "Uzaktan eğitim; uydu, video, ses, grafik, bilgisayar, çoklu ortam teknolojisi gibi araçların yardımıyla, eğitimin uzaktaki öğrencilere ulaştırılmasıdır. USDLA, öğretmen ve öğrencinin birbirlerinden coğrafi olarak uzak olduğunu belirterek bu eğitim programında elektronik araçların ya da yazılı materyal ve matbu malzemelerinin kullanılması gerektiğinin altını çizer. Uzaktan eğitim; öğretmenleri içine alan öğretim ile öğrencileri içine alan öğrenim olmak üzere iki temel bölümden oluşmaktadır."

2.3.1.1.Uzaktan Eğitimin Amaçları

Uzaktan eğitimin ortaya çıkmasında en önemli sebep daha fazla kişiye daha kısa yoldan eğitim götürebilmek olmuştur. Uzaktan eğitimin amaçlarını şu şekilde özetlemiştir (Şimşek, 2001):

- Daha fazla kişiye eğitim götürmek
- Öğrenme fırsatlarını ve alternatiflerini arttırmak
- Fiziksel uzaklığı eğitim sürecinden çıkarmak
- Eğitim maliyetlerini düşürmek
- Hedef kitleye daha hızlı erişebilmek

- Eğitim sürecini hızlandırmak.
- Öğrenmeyi hızlandırmak.
- Öğrencileri daha aktif hale getirmek.

2.3.1.2.Uzaktan Eğitimin Avantaj ve Dezavantajları

Her yenilik mutlaka olumlu katkıları sebebiyle hayatta yerini alır. Sağlayacağı avantajlar düşünülerek bu yeniliklere kapılar açılır. Fakat her ilacın bir yan etkisi olduğu gibi, her yeniliğin de avantajlarının yanında getirdiği dezavantajlar vardır. Bu kural uzaktan eğitim için de geçerlidir. Olumlu ve olumsuz yanlarını bilinmeden girilen işlerden alınacak verimin azlığı göz önüne alındığında bu bilginin önemi ortaya çıkar.

2.3.1.3.Uzaktan Eğitimin Avantajları

Uzaktan eğitimin sağladığı yararların başında, insanlara çok sayıda eğitim fırsatı tanınması gelir. Her konumda ve her yaştaki insana istediği eğitime ulaşmasına imkân tanır.

Eğitimde eşitsizliğe sebep olan coğrafi farklılık dezavantajı uzaktan eğitim sayesinde aşılabılır. Fiziksel imkânsızlıklar bu sayede engel olmaktan çıkabilir. Fiziksel imkânsızlıkların yanı sıra maddi imkânsızlıklar sebebiyle elde edilemeyen ve ulaşılamayan eğitim materyalleri bu sayede herkese ulaştırılabilir.

Eğitim için harcanan her türlü masrafta önemli oranlarda azalma kaydedilebilir. Ulaşım, konaklama, eğitim materyalleri gibi birçok kalemde sağlanacak tasarrufla eğitim ucuzlar.

Bireyler her ortamda eğitime ulaşabileceği için hem çalışma hem eğitimlerini devam ettirebilme imkânı bulurlar. Bu sayede üretkenlik artacağı gibi çalışan insanların eğitim seviyelerinde de büyük oranda artışlar kaydedilir. Gelişmenin en büyük kaynağı olan bilgiye erişim kolay bir hale gelerek kalkınmada ilerleme kaydedilebilir. İsteyen herkes istediği eğitime istediği zaman istediği yerde ulaşma imkânına kavuşur.

Geleneksel, öğretmen merkezli olan eğitim, her türlü medyanın kullanımıyla zenginleşerek daha etkin bir hal alır. Kullanılan uzaktan eğitim sistemine göre etkileşim oranı artırılabilir. Böylece öğrencinin dikkatinin devamlılık göstermesi sağlanabilir. Öğrenci sadece bilgi aktarılan birisi olmaktan çıkıp araştırmacı bir kimliğe bürünebilir.

Üniversitelerde öğrenci kapasitesini kısıtlayıcı unsurlar olan bina ve öğretim elemanı sıkıntısı uzaktan eğitim ile aşılarak daha çok sayıda kişinin üniversite eğitimi alması sağlanır. Herkesin ulaşma imkânı bulamadığı akademik seviyesi yüksek eğitimcilere uzaktan eğitim sayesinde herkes ulaşabilir ve faydalanabilir.

2.3.1.4.Uzaktan Eğitimin Dezavantajları

Sayılan bu olumlu yanların yanında olumsuz yanlar da mevcuttur. Geleneksel eğitimin en önemli özelliği olan göz temasları uzaktan eğitimde yoktur. Öğretmen ve öğrenci iletişimi geleneksel eğitime oranla daha kısıtlıdır. Etkileşimli bir uzaktan eğitim yoksa eğitimci öğrencinin tepkilerini, katılımını, dersi anlayıp anlamadığını bilemeyecektir (Başkömürçü ve Öztürk,1998).

Planlama ve koordinasyon süreci zor, uzun ve zahmetlidir. Derslerin içeriği hazırlanırken çok fazla zaman ve çaba harcanması gerekir. Öğretmenler normal bir derse hazırlandıklarından daha fazla zamanda derse hazırlanabilirler.

Hazırlanılan sistemin mahiyetine göre maliyeti bazen yüksek olabilir. Örneğin bir televizyonla eğitim sürecinde yapım aşaması çok masraflıdır. Kullanılan cihazların ve stüdyonun çok yüksek maliyetleri vardır.

Öğrencinin kontrolü geleneksel eğitime göre imkânsız gibidir. Öğrenci, video konferans sistemleri haricinde öğretmen tarafından görülemeyeceği için serbestlik vardır.

2.3.2. Web Tabanlı Uzaktan Eğitim

Web Tabanlı Uzaktan Eğitim çalışmaları internetin ilk çıktığı yıllarda eğitim materyallerinin internet ortamında metin tabanlı sunumları ile başlamıştır. Bu dönemlerde hazırlanan eğitsel siteler, metin ağırlıklı bir elektronik kitap formundaydı (Özdemir ve Alpaslan, 2000). Asıl gelişme internet, bilgisayar ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin Web ortamına yansımaları sonucunda başlamıştır.

Web Tabanlı Uzaktan Eğitim, web'in teknolojik özelliklerinden yararlanılarak oluşturulan ve bilgisayar teknolojisi ile desteklenen bir öğretim programı olarak tanımlanmaktadır (Khan, 1997).

Bilgisayar destekli eğitim teknolojisinin sunduğu çoklu ortam (metin, ses, animasyon, video, etkileşim) araçlarının Web ortamına taşınması ile Web Tabanlı Uzaktan Eğitim çalışmaları daha da yaygınlaşmıştır. Bu sayede Web'in çekiciliği artmış ve eğitime görsel işitsel bir boyut kazandırılmıştır (Gülbüz ve ark, 2001). Web Tabanlı Uzaktan Eğitim materyalleri; zengin bilgi kaynağına ulaşma, bağlam içerisinde anlamlı ve etkileşimli bir ortam oluşturma, diğer insanlarla bilgi alışverişini sağlaması gibi imkânları sunmuştur (Keser ve ark. 2001). Bu durum, anlam belirsizliğini en aza indirmeye, karmaşık konuları tanınmasını sağlamaya ve sistemler arasında ilişkiler kurulmasına yardımcı olmuştur.

Uzaktan eğitimde en ekonomik, etkili ve uygun yöntemlerden biri olan web-tabanlı öğretim günümüzde eğitimcilerin dikkatini çekmektedir. Khan (1997) web-tabanlı öğretimi, uzaktaki bir kitleye öğretim vermek için World Wide Web'in (WWW) kullanıldığı yenilikçi bir yaklaşım olarak tanımlar. Khan'ın tanımına göre WWW, öğretim aktarım sistemi işlevini görür. Web-tabanlı öğrenme ortamlarında, WWW'in özellikleri ve kaynakları öğrenmenin desteklendiği anlamlı bir öğrenme ortamı yaratmak için kullanılır.

Web üzerinden içeriğin sunulması ve iletişim ortamının oluşturulması sonucunda öğrenmenin gerçekleşeceği varsayılmakta, fakat bu gibi ortamlar tasarlanırken öğrencilerin bilişsel süreçleri hesaba katılmamaktadır. Bilgiyi araştırma, seçme, düzenleme, örgütleme ve oluşturma süreçlerinde tüm yük ve sorumluluk öğrenciye bırakılmakta; bu da öğrencilerde bilişsel olarak aşırı yüklenme, ne yapacağını

bilememe ve yönünü şaşırmağa yol açmaktadır (Marchionini, 1988, s:8-12). Bu eksiklikler ve sorunlar göz önünde bulundurulduğunda, web-destekli öğrenme ortamlarında öğrencinin kendi bilgisini oluşturma sürecinde üst düzey düşünme becerilerine yardımcı olacak araçların gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bilişsel araçlar, insanoğlunun düşünme, problem çözme ve öğrenme esnasında bilişsel gücüne katkıda bulunan teknolojiler olarak tanımlanabilir (Jonassen ve Reeves, 1996).

İnternet’e dayalı eğitimin önemi, bireyler ve eğitim kurumları açısından yadsınamaz boyutlardadır. Belli başlı yararları arasında; “değişik eğitim seçenekleri sunması, fırsat eşitsizliğinin en aza indirilmesi, ilk kaynaktan bilgi sağlanması, öğretim elemanı açığının kapatılması, kitle eğitimini kolaylaştırması, ders ihtiyaçlarının teknolojiyi kullanarak yaygın olarak karşılanması ve eğitim kalitesinde standardın sağlanması” sıralanabilir (İTÜ, Ulusal Projeler, 1999, s:12).

İnternet ortamında, iletişim ve çoklu ortam olanaklarının birlikte sunulması da önemlidir. Ayrıca İnternet’e dayalı eğitim, öğrenme başarısının yükseltilmesinde de önemli bir araçtır.

Çeşitli İnternet ortamlarının, öğrenenlerin öğrenme başarısına olan etkileri üzerine Farinetti (1999) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2.2
Öğrenme Ortamlarına Göre Başarı Oranları

Öğrenme Türü	Öğrenme Başarısı
Konferans	%5
Okuma	%10
Görsel-işitsel Destek	%20
Gösteri	%30
Tartışma Grubu	%50
Yaparak Uygulama	%75
Diğerleri ile öğrenme/Hemen Kullanma	%80

Tablo 2.2’ye göre öğrencilerin; internet’in sunduğu konferans, okuma, görsel-işitsel destek, gösteri, tartışma grupları yaparak öğrenme gibi ortamları kullanmasının öğrenme başarılarında artış yarattığı görülmektedir. Dolayısıyla, “öğrenme

ortamlarının interaktif düşünülüp teknolojinin sunmuş olduğu her türlü olanaktan yararlanılması” ön plana çıkmıştır.

2.3.2.1.Web Eğitimde Temel Öğeler ve Göstermeleri Beklenen Yeterlikleri

Tablo 2.3’te Web eğitimin organize edilmesinde dikkate alınması gerekli temel öğeler ve bu öğelere ilişkin yeterliğe dayalı özelliklere yer verilmektedir.

Tablo 2.3

Web Eğitimin Organizasyonunda Yer Alan Temel Öğeler Ve Yeterliğe Dayalı Özellikleri

Öğeler	Yeterliğe Dayalı Özellikler
Öğrenci	-Hazır bulunuşluk durumuna uygun hazırlık ve yetiştirmenin esas alınması -Teknolojik donanımları etkili ve rahat kullanabilmesi
Öğretmen	-Ders için içerik sağlayıcı işlev yerine ders için yardımcı işlev göstermesi -Teknolojik donanımları etkili kullanabilmesi -Sistemin güçlü ve zayıf yanlarını anlaması -Hem teknikten hem de kendinden emin olması
Program	-Web’de yer verilecek içeriğin tasarlanması -İçeriğin nasıl güncelleneceğinin belirlenmesi.
Yöntem-Teknik	Görsel ve somut olarak öğrenci kontrolü olmaksızın süreçlerde uygulanacak genel öğretim ilke ve yöntemlerinin belirlenmesi
Öğretme-Öğrenme Süreçleri	-Süreçlerin ne kadarının gerçek ya da eş zamansız yürütüleceğinin tasarlanması -Süreçlerin ne kadarının web ile ilişkili içeriğe ve etkileşime dayalı olacağının belirlenmesi -Teknolojik ve akademik destek sağlamanın planlanması
Ortam	Temel öğretme- öğrenme ortamının web olduğundan hareketle web sayfalarının tasarımına özel önem verilmesi
Araç ve gereç	Öğretme-öğrenme ve iletişim araçlarının e-posta, Haber grupları, tartışma odaları, sesli konferans ve video konferans uygulamalarının planlanması
Değerlendirme	-Değerlendirme sürecinde gerçek zamanlı ya da eş zamansız yapılacak sınavların belirlenmesi -Bilinmeyen soruların açıklanması -Testlere ilişkin dönütlerin nasıl yapılacağının belirlenmesi

Tablo 2.3 incelendiğinde web eğitim süreçlerinin organize edilmesinde yer alan temel öğelerin öğrenci, öğretmen, program, yöntem-teknik, öğretme-öğrenme süreçleri, ortam, araç ve gereç ile değerlendirmeden oluştuğu görülmektedir. Bu öğeler bütünlüğünde Eğitim Teknolojisi Bilgi Kolunun temel öğeleri dikkate alınmıştır.

Web eğitimin organizasyonel yönlü özelliklerinde öğretme-öğrenme süreçlerinin ne kadarının web tabanlı içeriğe ve etkileşime dayalı sunulacağı, Web’de yer verilecek içeriğin tasarlanması ve içeriğin nasıl güncelleneceğinin belirlenmesi teknolojik ve akademik destek sağlamanın planlanması gerekmektedir. Ek olarak değerlendirme sürecinde gerçek zamanlı ya da eş zamansız yapılacak sınavların belirlenmesi konularına önceden açıklık getirilmesi üzerinde durulmaktadır. Ayrıca, değerlendirme sürecinde bilinmeyen soruların açıklanması ve testlere ilişkin dönütlerin nasıl yapılacağına da program başlamadan belirlenmesi gerekmektedir.

Öğrenci: Web eğitimde öğretim durumlarının tasarımında öğrenci öncelikli temel öğe durumundadır. Anılan süreçlerde öğrenci bireysel öğretim yönüyle zaman, fizik mekân ve öğrenme hızı ve süresi açılardan bir gruba bağımlı değildir.

Çünkü web tabanlı öğretim ortamında öğrenci, eş zamanlı öğrenme ve değerlendirme süreleri dışında uygun olan zamanlarda kendi kendine ve öğrenme hızına göre öğrenebilmektedir. Bu nedenle web eğitimde öğrencinin böylesine geniş öğrenme olanağından yararlanabilmesi için öncelikle “bir iç çalışma disiplinine” ulaşabilme yeterliği gerekmektedir. Ayrıca, web eğitimde dijital kütüphaneler ve kaynak metinler İngilizce olduğundan öğrencinin okuduğunu anlayabilecek düzeyde İngilizce bilgi yeterliğine sahip olma zorunu bulunmaktadır.

Öğretmen: Web eğitim öğretim elemanlarına, geleneksel eğitsel fizik mekânlarda uygulayamadıkları yöntemsel yaklaşımlardan farklı özel içerik dağıtımı, program desteği ve etkileşim için teknolojiyi etkin biçimde kullanmalarına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle web eğitimde öğretim elemanının geleneksel yaklaşımlar dışında öğretme-öğrenme ve değerlendirme süreçlerine yaklaşması, ders için içerik sağlayıcı işlev yerine; ders için yardımcı işlev göstermesi beklenmektedir. Ayrıca, öğretim elemanının teknolojik donanımları etkili ve rahat kullanabilmesi, sistemin güçlü ve zayıf yanlarını anlaması, hem teknik hem de kendinden emin olarak süreçlere

katılması, görsel olarak öğrencilerin kontrolü olmadan da öğretme öğrenme ve değerlendirme süreçlerini uygulayabilme yeterliklerine sahip olması gerekmektedir.

Program: Web eğitimde işe sokulan programın içerik analizinin yapılması; öğrencilerin neleri öğreneceği (hedefler) belirlendikten sonra konu içindeki alt başlıkların kavram ve ilişkiler haritasının çıkarılması gerekmektedir.

Bu amaçla ilgili programda yer alan konuların özellikleri aşağıdaki gibi olmalıdır.

- Küçük bilgi örüntülerine ayrılabilir,
- Bilinenden yola çıkılabilir,
- Kolaydan-zora, basitten-karmaşığa doğru bir konu profili oluşturulabilir bir desende hedef öğrenci biriminin özelliklerine ve dilbilim ile yazım kurallarına uygun olmasına dikkat edilmelidir.

2.3.2.2.İnternet Destekli Uzaktan Eğitimde Öğretim Tasarımı

Tasarım, eğitim içinde öğrenme-öğretme ortamlarının planlanması, organize edilmesi ve uygulanması faaliyetlerinde etkili olarak kullanılmaktadır. Bu faaliyetlerin adı, eğitim içinde "öğretim tasarımı" (instructional design) olarak bilinmektedir (İşman ve Eskicumalı, 2002). Öğretim tasarımında önemli olan dört soru bulunmaktadır. Bu sorular aşağıdaki gibidir:

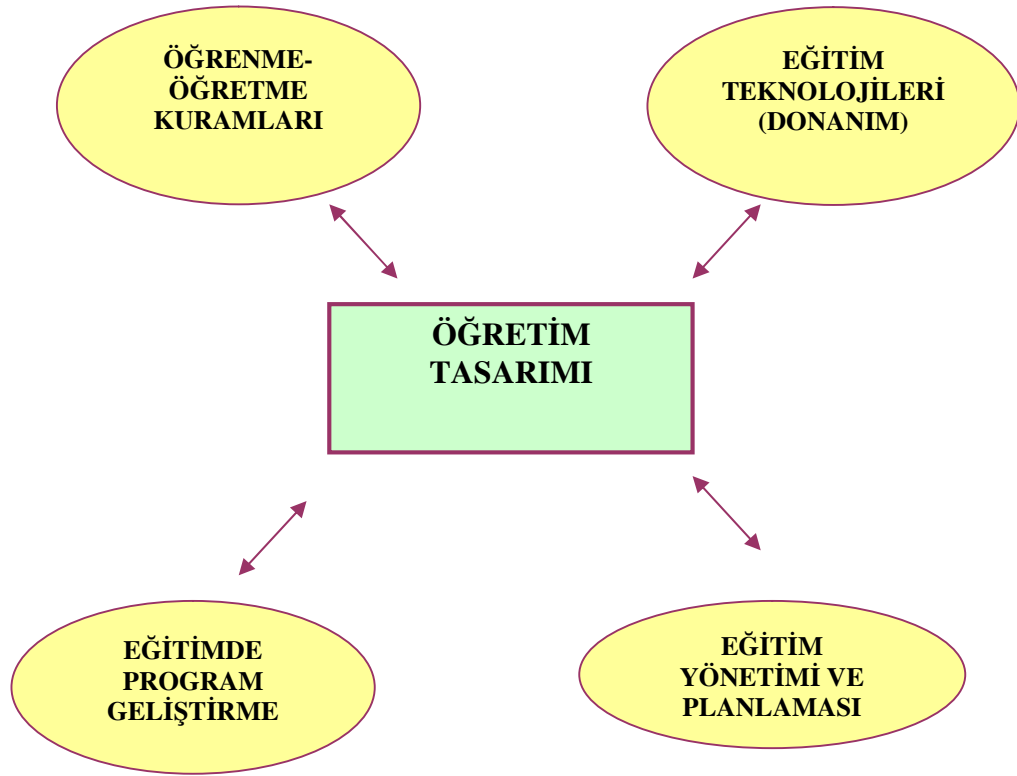
- Kimin için program geliştirilecek?
- Neler öğretilecek?
- Öğrenmeyi en iyi biçimde gerçekleştirmede ne gibi kaynaklar ve prosedür kullanılacak?
- Gerekli olan öğrenmelerin oluşup oluşmadığını nasıl kontrol edilecek? (İşman ve Eskicumalı, 2002).

Birinci olarak; tasarlanacak olan internet destekli uzaktan eğitim programı kimin için geliştirileceği ortaya konulmalıdır. Diğer bir ifade ile öğrencilerin genel özellikleri

ve hazır bulunuşluk düzeyleri, ön araştırma ile ortaya çıkarılır. Ayrıca, öğrencilerin o dersteki ihtiyaçları genel olarak belirlenir. Belirlenecek hedef ve davranışlar öğrencilerin özellikleri ve gereksinimleri ile uyusmalıdır.

İkinci olarak; internet destekli eğitim-öğretim sürecinde hangi bilgilerin öğretilmesi gerektiği belirlenmelidir. Diğer bir ifade ile hedef ve davranışlar açık ve net olarak ortaya çıkarılmalıdır. Eğer hedef ve davranışlar açık ve net olarak belirlenirse öğrenme ortamlarında yapılan faaliyetler daha etkili olur. Bu aşamada, daha çok öğrencilere kazandırılacak olan bilgilerin (davranışların) belirlenmesi faaliyetleri bulunmaktadır. Üçüncü olarak; internet destekli uzaktan eğitimde hedef ve davranışlar belirlendikten sonra bunların gerçekleştirilmesi için yapılması gerekenler belirlenir. Bu aşamada, eğitim-öğretim sürecinin nasıl gerçekleştirileceği açıklanır. Burada, hedef ve davranışları öğrencilere kazandırırken kullanılacak olan uygun öğrenme-öğretme yöntemlerinin ve araç-gereçlerin (eğitim teknolojisi) seçim faaliyetleri bulunmaktadır.

Son aşamada ise; internet destekli uzaktan eğitimde yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerinde kazanılması düşünülen hedef ve davranışların kazanılma dereceleri belirlenir. Diğer bir ifade ile eğitimde ölçme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirilir. Öğretim ortamlarının tasarımına etki eden çeşitli faktörler bulunmaktadır (Şekil 2.2) (İsman ve Eskicumalı, 2002).

Şekil 2.2: Öğretim Tasarımına Etki Eden Faktörler

Yöntem-Teknik: Web eğitim öğretme-öğrenme ve değerlendirme süreçlerinde uygulanan öğretim yöntem ve tekniklerinin öncelikle genel öğretim ilke ve yöntemlerine duyarlı bir bakış açısı öngörmesi gerekmektedir.

Bu nedenle anılan duyarlı yaklaşım içinde öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıran aşağıda özetle verilen ilkeler dikkate alınmalıdır (İpek, 2001 s: 275):

- Önceki bilgiler hatırlatılarak yeni bilgilerle ilişkilendirilmelidir.
- Bilgiler web sayfalarının her iki yanına eşit oranda dağıtılmalı bir yana sıkıştırılmamalıdır.
- Bilgilerin kapsamı ve niteliği, öğrenci yaşı ve düzeyine uygun olmalıdır.
- Karmaşık bilgiler parçalara ayrılarak aynı sayfada/pencerde aşamalı dizinle verilmelidir.
- Öğretim ilkeleri uyarınca bilgiler “basitten zora”, bilinenden bilinmeyene aşamalı dizini içinde sunulmalıdır.

Web tabanlı öğretimde yapısalcı yaklaşım dikkate alınmaktadır. Yapısalcı yaklaşım, özellikle öğrencilerin daha önceki bildikleri ile birleştirmeler yaparak öğrenmelerine yardımcı olan bir yaklaşımdır.

Öğrencilerin kendi kendilerini yönlendirebilmeleri, bilgiyi yapılandırmaları ve eleştirel bakabilmeleri söz konusudur. Ancak öğrenci yalnız bırakılmaz çünkü öğrencinin böyle bir gelişmeye ulaşması sürekli rehberlik ve geribildirim ile mümkün olabilir. Öğrenciler ev ödevleri ile uygulama yapmaya teşvik edilir (McDonald, 2001).

Bir başka deyişle öğrenci öğretim materyalleri ile de etkileşimde bulunarak bilgiyi iç dünyasında yapılandırmaya çalışır (Navarro ve Shoemaker, 2000, s: 2).

2.3.2.3.Öğretme-Öğrenme Süreçleri

Web tabanlı ortamda yazılı, sesli ve görüntülü olmak üzere çeşitli sembollerin rahatlıkla kullanılabildiği iletişim ve etkileşim sağlanabilmektedir. Böylesine zengin olanaklar sunan ortamda öğretimin etkililik ve verimliliğe odaklanabilmesi aşağıda sıralanan işlemlerin yerine getirilmesiyle çok yakın ilişkili bulunmaktadır:

- Öğrenciler öğrenme amaç ve süreçleri yönünden bilgilendirilerek güdülenmelidir.
- Öğrencilerin web ortamındaki tartışma grupları ve eş zamanlı konferanslar ile işbirlikçi ve ortak çalışma süreçlerine katılımları sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin öğrendiklerini konuşarak, yansıtarak ve uygulayarak öğrenme sürecine etkin katılımları sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin ne öğrendiklerini ve ne öğrenmeleri gerektiğini anlayabilmeleri için sürekli dönütler verilmelidir. Böylece ilgili konu ve ödevlerde ne kadar öğrendiklerinin de kendileri tarafından belirlenebilmesine olanak sunulmalıdır.

Shoffner ve Dalton (1998), öğretim tasarımı sürecinde bilgiyi sunum yöntemlerinin, öğrenenlere bilgiyi aktarma şeklini belirleyen etkili kararlar olarak ifade etmektedir. Burada öğretim tasarımcısının yanıtlaması gereken soru, Interneti sunum

ortamı olarak kullanarak, öğretim materyallerini öğrenenlere sunmanın en iyi yolunun ne olduğu sorusunu yanıtlamaktır. Carlson, Downs, Repman ve Clark (1998), çevrimiçi öğretimin, bilginin sunulması konusunda geleneksel öğretimden ne kadar farklılaştığını dile getirmişlerdir. Öğretim etkinliğini, öğrenenlere bilgi sunmak üzere tasarlamak yerine, öğrenenleri etkileşimli etkinliklere odaklayabilen bir öğretim tasarımı olmasının önemi üzerinde durmaktadırlar.

Çevrimiçi eğitimde sunulan derslerin hazırlanmasında gerek öğretim tasarımcılarının gerekse eğiticilerin gözönünde bulundurması gereken belirli noktalar bulunmaktadır.

Bunlar:

- Ortamın (bilgisayarın) özellikleri,
- İnternet ve sunduğu olanaklar,
- Uzaktan eğitim ve geleneksel yöntem farklılıkları olarak sıralanabilir.

Bilgisayar bir öğrenme ortamı olarak öğrenenlerin kendi kendilerine ve istedikleri zamanda ve hızda öğrenmelerine olanak tanır. Bu, öğrenenlere anında geribildirim alma ve materyalle etkileşebilme olanağı tanır. Öte yandan, bilgisayarda metin, grafik, ses vb. farklı ortamlar gerek etkileşimi arttırmak, gerekse de daha etkili öğrenme sağlamak amacıyla aynı anda işe koşulabilir.

Web sayfalarının, yoğun bilgi bombardımanı sunmaktan öte, kendine özgü daha fazla potansiyelleri bulunmaktadır. İyi tasarımılandığında, sayfalar kullanıcıları anlamlı bilgi kümelerinin sunulduğu farklı birçok etkinliğe yönlendirebilir, alıştırmaya yapma imkânı verebilir, kullananlara güçlü ve zayıf oldukları alanlar hakkında geribildirim verebilir ve kalıcı öğrenmeye yönelik öneriler ve açıcılayıcı bilgiler sağlayabilir

(Çalışkan,2002).

Web ortamı ve araçları: Web tabanlı ortam yazılım teknolojisi üzerine kurulmuştur. Uyumlu bir internet yazılımı, bilgisayar, modem ve servis sağlayıcı internet bağlantıları için gerekli öğelerdendir. Bu nedenle öğretim amaçlı yazılımlar

ilgili konular ile birlikte öğretme-öğrenme yöntem ve ilkelerini dikkate alan ve bilgisayarın eğitsel özelliklerini de yeterince işe sokabilecek nitelikte olmalıdır.

Öğretim amaçlı yazılımlar ilgili öğretme-öğrenme ve değerlendirme süreçlerinde öğrencilere aşağıdaki eğitsel işlemleri yapmaya olanak sağlamalıdır:

- Dikkat, ilgi uyandırma
- Ön bilgileri hatırlatma
- Hazır bulunuşluk düzeyini belirleme (ön test)
- Öğretim aşamalarını sunma
- İlgili öğretim yöntem ve tekniklerini açıklama
- Süre ve etkinlikleri açıklama
- Rehberlik yapma
- Yeterliğe dayalı davranışları ortaya çıkarma
- Sorular ve davranışlarla ilgili dönütler verme
- Davranışları değerlendirme

Etkileşimin net ve açık bir tanımını yapmak her ne kadar zor olsa da, bu kavramı basit bir ifadeyle; iki veya daha fazla parti arasında karşılıklı paylaşıma dayanan bir iletişim süreci olarak tanımlayabiliriz. Öğrenme odaklı etkileşim; öğrenci ve içinde bulunduğu öğrenme ortamı arasında gerçekleşir. Bu noktadan hareketle etkileşimin amacının belirlenen öğrenme hedefi doğrultusunda öğrencide davranış ve tutum değişikliği sağlamak olduğunu söyleyebiliriz.

Sanal eğitim ortamlarında, öğrencinin ihtiyaçlarına, kursun tasarımına, teknolojik imkânlarla göre farklı etkileşim yöntemleri kullanılmaktadır. Holmes’a göre öğrenci ve öğrenme ortamı arasındaki etkileşimi sağlayan elementler (içerik sunumu, navigasyon, arayüz tasarımı, sorular vs) kullanıcıya; keşfetme, bulma, iş birliği ve iletişim imkânları sağlamalıdır. Yine Holmes’a göre iyi tasarlanmış bir etkileşim, kullanıcısının altyapısının bilmeli ve kullanıcının algılayabileceği terim ve ibareleri kullanmalıdır. Ayrıca kullanıcısının mevcut durumunu da göz önünde bulundurmalıdır.

Holmes’ın tespitlerine göre 3 temel unsur açığa çıkmaktadır.

- Birincisi; Kullanıcı uygulamayı (programı) kontrol edebilmeli ve uygulama katılımcı olmalı.
- İkincisi; kullanıcıya belli bir kullanım özgürlüğü sunulmalı.
- Son olarak da, uygulama analizi yapılmış ve özellikleri tespit edilmiş bir kitleye hitap etmelidir.

Bu unsurları göz önüne alarak şunu diyebiliriz ki; etkili öğrenmenin temel şartlarından biri öğrencinin (kullanıcının) aktif olarak öğrenme sürecine katılımının sağlanmasıdır.

İnternet aracılığı ile sunulan öğrenme ortamlarında etkileşimin nasıl ve ne şekilde gerçekleştiğini irdilemeden önce mevcut etkileşim yöntemlerinin neler olduğuna değinelim.

2.3.2.4.Etkileşim Yöntemleri

Moore (1996) öğrenme ortamlarında gerçekleşen 3 çeşit etkileşim yöntemi tanımlamıştır. Bunlar:

1. Öğrenci-İçerik Etkileşimi: Öğrenme; öğrencilerin karşılaştıkları bilgi ve fikirler (içerik) hakkında kendi kendine söyleşide bulunması ve bildikleri ile örtüştürmesi sonucu gerçekleşir. Bunun en basit örneği; kütüphanede tek başına kitap okuyan bir öğrencinin hem kendi içinde hem de okuduğu kitapla kurduğu etkileşim olabilir.

2. Öğrenci-Öğretmen Etkileşimi: Öğrenme; öğretmenin, kendi bilgi ve deneyimlerini öğrenciye aktarması ile gerçekleşir. Günümüzde de ilkokuldan üniversiteye kadar en yaygın kullanılan yöntemlerden biridir.

3. Öğrenci-Öğrenci Etkileşimi: Öğrenme; gerçek ya da sanal ortamlarda öğrencilerin fikirleri paylaşarak ve problemleri tartışarak birbirilerine yardım etmesi biçiminde gerçekleşir. Bu yöntem diğer yöntemler içinde en az kullanılan fakat online eğitimde, tartışma ve e-mail grupları, sanal forumların kullanılmasıyla yaygınlaşması en muhtemel etkileşim yöntemlerinden biridir.

Hillman, Willis, ve Gunawardena (1994), Moore'ın tanımladığı 3 tip etkileşim yöntemine ek olarak online eğitimin yaygın olarak kullanılmaya başlanmasıyla beraber dördüncü bir etkileşim yöntemi tanımlamışlardır; Öğrenci ara yüz etkileşimi.

Bu yöntemde; öğrencinin bilgiye ulaşması, öğrenmeye katılması, diğer öğrenci ve öğretmenlerle iletişime geçmesi programın ara yüzü ile kurduğu etkileşim sayesinde gerçekleşmektedir. Birçok durumda sanal topluluklar olsun ya da olmasın kullanıcı bağımsız olarak bilgisayar başında tek başınadır ve bu nedenle etkileşim seviyesi öğrenme ortamının etkililiğini ve verimliliğini belirleyecektir. Bu nedenle etkileşimi artık basit bir tıklama ya da menü seçimini ile sınırlandıramayız. Online öğrenme ortamları, normal web sitelerinin aksine daha fazla ve daha sofistike bir etkileşim gerektirirler. Yeni bilgi ve becerilerin kazandırılması için, temel düzeyde bir etkileşim yetersiz kalabilir.

Arayüz vasıtasıyla sunulan içerikle öğrencinin öğrenme odaklı bir etkileşim kurabilmesi için tasarımcı değil öğrenci, içerik adım ve sıralarını belirlemeli ve daha da önemlisi programda neyi araması gerektiğini bilmelidir. Etkileşim; öğrencinin içeriği keşfedebilmesi için, katılımcı ve motive edici olmalıdır.

Yapısalcılık yaklaşımına göre öğrenme; öğrenciler yeni bilgi ve tutumlara anlam verebildikleri ve bu bilgi ve tutumları çeşitli aktivitelerle uygulayabildikleri zaman gerçekleşir. Bu aktiviteleri; öğrencilerin yeni bilgiyi algıladıkları anda bunu kendi cümleleri ile özetleyebilmeleri, kavramlar arasındaki bağlantıyı şekil ve diyagramlarla çizebilmeleri, var olan kavramlardan sonuç çıkarabilmeleri ve çıkarılan bu sonuçları yine kendi cümleleri ile ifade edebilmeleri olarak örneklendirebiliriz. Buna göre ideal etkileşimli öğrenme ortamları, sanal ortamda öğrencilerin böyle aktivitelerde bulunabildikleri ve geri bildirim alabildikleri ortamlar olacaktır. Dolayısıyla sanal ortamda, öğrencilerin sadece tıklamanın ötesinde aktif olarak öğrenmeye katılmaları, öğrenme odaklı bir etkileşim sağlayacaktır.

Etkileşimin Rolü

Öğrenme tanımı sadece sunulan bir obje ya da materyalle iletişim kurmanın ötesine geçerek, bilgi ve tutum kazanma olarak yeni bir boyut kazanmıştır. Bu noktadan hareketle etkileşimin öğrenmeyi simüle etmek başta olmak üzere birçok roller üstlendiğini söyleyebiliriz. Bu rolleri;

- Öğrencinin dikkatini çekme,
- Öğrencinin ilgisini belli bir seviyede tutma,
- Bilgiyi yeni uygulamalara transfer etme,
- Bilginin kalıcılığını sağlama,
- Bilgiyi davranış ve tutumlara yansıtma olarak özetleyebiliriz.

Etkili bir öğrenme, öğrenci hem eğlendiği hem de öğrenmeye aktif olarak katılımı zaman gerçekleşir. Bu noktada etkileşim anahtar bir rol oynamaktadır. Çünkü öğrenciler otoriteyi temsil eden bir figürden pasif bir şekilde bilgi almaktan hoşlanmamaktadır.

Öğrenme odaklı bir etkileşimin gerçekleşebilmesi için gereken unsurları şöyle özetleyebiliriz.

1. Öğrenci odaklı içerik sunumu: Etkili bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için program içeriğinin belirlenen hedef kitleye göre hazırlanmış olması gerekir. Sunulan metin, öğrenciler göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Örneğin, işletme yöneticilerine yönelik hazırlanan bir metin daha çok işletme son sınıf öğrencilerine hitap ediyorsa asıl hedef kitlenin ilgisini kaybetmesi kaçınılmazdır.

2. Gerçek hayatla bağlantılı değerlendirme: Etkili online eğitim programları öğrenciye simüle edilmiş düşünceler ve gerçek hayattan örnekler sunarak soyut kavramların öğrencinin kafasında canlanmasına yol açar. Bu nedenle sadece tekrar niteliği taşıyan değerlendirme soruları özellikle de yetişkin öğrenenler için pek bir fayda sağlamayacaktır. Bu tip bir değerlendirme kullanıcının bilgiyi kalıcı hale getirmesine ya da günlük iş alışkanlıklarını değiştirmesine imkân vermez. İyi hazırlanmış sorular, öğrencinin yeni öğrendiği bilgilerle iş hayatındaki uygulamalar

arasında bağlantı kurmasını sağlamalıdır. Örneğin, yöneticilere yönelik tasarlanmış, iş dünyasında etkili karar verme eğitim programında, öğrencilere zor bir karar verme anında neler yaptıkları ve bu kararı nasıl uygulamaya soktuklarına yönelik sorular sorulabilir.

3. Multimedia kullanımı: Birçok online eğitim programında öğrenciler butonlara tıklayarak ya da imleci hareket ettirerek içerikteki bilgiye ulaşırlar. Bazı öğrenciler sunulan metnin yanında bilgiyi daha iyi kavrayabilmek için ses, animasyon, video, resim ya da imaj gibi multimedya elementlerine ihtiyaç duyabilir. Bu multimedya elementlerinin amacı bir anda bir çok duyuyu harekete geçirerek öğrenmeyi sağlamaktır. Bu elementlerin kullanımı öğrenciye aktif olarak öğrenmeye katılımı sağlama hissini verebilmektedir. Örneğin kullanıcının bir diyagrama tıkladığında yeni bir bilgiye ulaşabilmesi, konu ile bağlantılı bir video izleyebilmesi ya da metin ile beraber sesli dinleme imkânının öğrenciye sunulması çok yönlü bir etkileşim sağlamakta bu da kullanıcının o bilgiyi hatırlamasına yardımcı olabilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta; bu elementlerin öğrenme amaçlı kullanılması gerektiridir. Multimedia elementleri bilgiyi peçinleştirme yerine sadece görüntü estetiği sağlama ya da öğrenciyi şaşırtma amaçlı kullanılırsa öğrenme odaklı bir etkileşimin varlığından söz edilemez.

4. İş Birliği ve paylaşım sağlama: Öğrenme odaklı bir etkileşimin varlığından söz edebilmek için yukarıdaki unsurların yanı sıra, öğrencinin diğer öğrencilerle ve öğretmenle iletişiminin sağlandığı bir ortamın da var olması gerekmektedir. Genelde online eğitim deyince kafamızda izole edilmiş bir ortamda bilgisayar başında oturan bir öğrenci figürü canlanmaktadır. Her ne kadar bu doğru olsa da teknolojiye ilerlemelere beraber artık öğrencilerin diğer öğrenciler ve öğretmenlerle etkileşim kurabilmeleri, senkron (eş zamanlı) ya da asenkron (sonradan) olarak sağlanabilmektedir. Böylece birçok öğrenci birbirine bağlanabilmekte, fikir ve düşüncelerini sanal ortamda paylaşabilmektedirler. Yine yöneticiler için hazırlanan etkili karar verme programını örnek gösterecek olursak, bir yönetici başka bir yöneticiyi karar verme sürecine davet edebilmekte, o ana kadar yaptığı çalışmaları diğer yöneticilerin bilgisine sunabilmekte, öneri ve yorumları paylaşabilmektedir. Bu

tip bir etkileşim kişileri birbirine bağlamakta ve birlikte öğrenen topluluklar yaratmaktadır.

Aşağıda özetle verilen işlevsel özellikleri dikkate alındığında bu araçların web eğitim süreçlerindeki etkin ve verimli öğrenme odaklı öğretime katkıları daha bir önem kazanmaktadır:

- İnternete dayalı etkileşimli ortamlar, öğrencilerin desteklenmesine yarayan eğitimsel etkileşimi sağlamaktadır.
- Bu ortamlar uzaktan eğitim görenlerin nerede ve ne zaman katıldıklarına bakmaksızın pek çok insanın akıllarındaki bilgiyi ve görüşleri bir araya getirerek birleştireceği bir ortam sağlama potansiyeline sahip bulunmaktadır (Kaye, 1992, s: 3).
- Bilgisayar, modem ve telefon ile öğrencinin sisteme erişmesi için gerekli yazılımlarla işlevsel ‘sanal sınıflar’ oluşturulmaktadır.
- Etkileşimli ortamlar coğrafi sınırları ortadan kaldırmaktadır. Böylelikle, ‘sanal çevrimiçi sınıflar’ global bir deneyim olarak ortaya çıkabilmekte ve herhangi bir konuya çok kültürlü bir bakış açısı kazandırmaktadır. Özel ilgi alanları olan küçük gruplar çok uzakta dahi deneyimlerini paylaşabilmektedirler.

Amerika Minnesota Üniversitesi’nde üniversiteye kayıtlı olmayan öğrenciler için de kurslar açılarak, oluşturulan 20 öğrencilik gruplarla öğrenci-öğrenci ve fakülte-öğrenci arası etkileşime özel bir önem verilmektedir. Özgür Sosyal Bilimler Enstitüsü olarak da tanınan sanal üniversitede dersler ise üniversiteye bağlı bölümler tarafından yürütülmektedir. Kursları başaranlara verilen sertifikaları diğer üniversiteler de kabul etmektedir. Bu akreditasyon uygulamasından dolayı öğrenci başladığı bir programı başka bir üniversitede de sürdürebilmektedir. Benzer web eğitim uygulamaları Avrupa Birliği ülkelerinde de geçerli olmaktadır (AEU, 1996).

Etkileşimli ortamlar, müzakere, benzetim, rol oynama, kopyalama temelli ödevler, beyin fırtınası, Delphi tekniği ve proje çalışmaları gibi grup etkileşimlerini geliştirici çok değişik öğrenme yöntemi türlerine yardımcı olmaktadır (Ryan ve

arkadaşları, 2000 s:117). Tüm bu yöntemler, bir öğretim ve öğrenme aracı olarak etkileşimli ortamların gerçek gücü olan grup iletişiminin yararlı yanlarını almaktadır.

2.3.2.4.Web Eğitimde Değerlendirme

Değerlendirmeye yönelik olarak oluşturulan eğitim programının sonuçlarının alınmasında kullanılan yöntemler ölçme yöntemleridir. Bu noktada ölçme yöntemlerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Programın amacına ulaşp ulaşmadığı, güçlü ve zayıf yönleri, tekrarlanabilir olup olmadığı vb. gibi noktalarda karar verirken, ölçme yöntemlerinin oldukça iyi seçilmiş olması gerekmektedir.

İyi bir ölçme aracının özellikleri altı temel unsur içermelidir:

- Her şeyden önce iyi bir ölçme aracı, geçerli olmalıdır. Ölçme aracının kullanım amacına uygun seçilmesi gereklidir. Bir ölçme aracı neyi ölçmek için dizayn edilmiş ise onu ölçmelidir.
- Ölçme aracı güvenilir olmalıdır. Aracın ölçtüğü özelliğin, o aracın tekrar tekrar kullanıldığında aynı ya da yakın tanımlanır olması gereklidir.
- İyi bir ölçme aracı, objektif olmalıdır. Bir başka deyiş ile, uygulama sonuçları kişiden kişiye değişmemelidir.
- Kullanışlı olması da bir başka gerekliliktir. Kullanan ve uygulayan kişilere kolaylık sağlamalıdır.
- Ölçme aracı, ayırt edici olmalıdır. Katılımcıların hangilerinin ne kadar başarılı olduğunu iyi ifade etmelidir.
- Örnekleyici olmalıdır. Diğer bir anlamda, katılımcıların, öğretilen tüm konulardaki davranışlarını yoklayıcı olması da oldukça önemlidir.

E-öğrenmede değerlendirmenin neden yapılması gerektiğini açıklayan çok sayıda unsur sıralanabilir. Bunların içinde en önemlilerini şu şekilde özetlemek mümkündür (Jack, 2002).

- E-öğrenmenin, amaçlarını başarıya ulaştırıp ulaştırmadığının belirlenmesi,
- E-öğrenme sürecinin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi,
- E-öğrenme yatırımının kârlılığının belirlenmesi,
- Gelecekte e-öğrenme uygulamasına kimin katılacağına karar verilmesi,
- E-öğrenme uygulamasından kimin en çok ve en az fayda elde ettiğinin belirlenmesi,
- Hedef grubun önemli noktalarda güçlendirilmesi,
- Gelecekte uygulanacak pazarlama faaliyetleri için verilerin toplanmasına yardımcı olması.

Web eğitim süreçlerinin yürütülmesinde değerlendirme durumlarının eş zamanlı ya da eş zamansız olarak nasıl gerçekleştirileceğinin öğrencilere duyurulması gerekmektedir. Bu konuda öğretim süreci içinde ve dönem sonunda yapılacak sınavların şekli ve ortamı önceden açıklanmasının yanı sıra ilgili konuların değerlendirilmesinde şu işlemlere yer verilmelidir:

- Ön değerlendirme
- Sorular, yanıtlar
- Bilinmeyen soruları açıklama
- Alan testi
- Verilen yanıtların analizi
- Geri bildirim sağlama

Web eğitime ilişkin yukarı satırlarda yer verilen web tabanlı ortamda bulunan etkileşimli araçlar gerek işlevsel özellikleri gerekse öğretme öğrenme ve değerlendirme süreçlerine getirdiği seçenekleri ile hem öğretmenlere hem de öğrenenlere üst düzeyde kolaylıklar ve doyumlar sağlamaktadır.

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, araştırmada kullanılan deney deseni ve değişkenler, örneklem grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin çözümlenmesi açıklanmıştır.

3.1.Araştırma Yöntemi

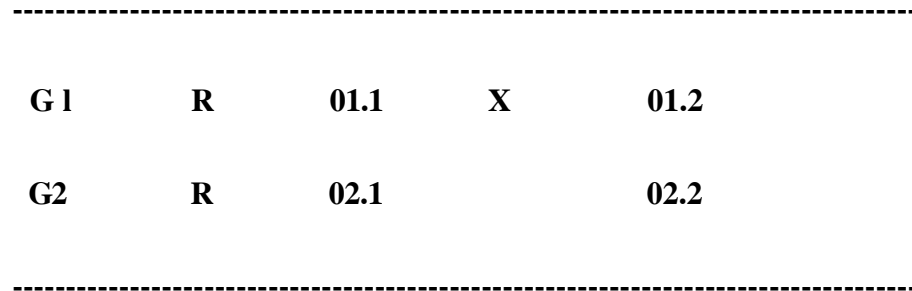
Araştırmada mesleki ve teknik eğitim görmekte olan öğrencilerin istihdam edilebilme becerilerinin geliştirmesinde, web destekli eğitim ile desteklenen yüz yüze eğitim yönteminin, geleneksel yüz yüze eğitim modeline göre etkili ve verimli bir öğrenme sağlayıp sağlamadığının sınanması amacıyla, gerçek deneme modellerinden “ön test-son test kontrol gruplu model” yöntem olarak kullanılmıştır.

3.2. Araştırma Deseni

Mesleki ve teknik eğitim görmekte olan öğrencilerin istihdam edilebilme becerilerinin geliştirmesinde, web destekli eğitim ile desteklenen yüz yüze eğitim yönteminin etkisini sınamaya yönelik bu araştırma, gerçek deneme modellerinden "ön test-son test kontrol gruplu model"e göre düzenlenmiştir. Ön test-son test kontrol gruplu model; biri deney, diğeri kontrol grubu olmak üzere yansız atama ile oluşturulmuş iki grupta yürütülmüş, her iki grupta da deney öncesi ve sonrası ölçümler yapılmıştır. (Karasar, 1991, s:97).

Araştırmada kullanılan modelin simgesel görünümü şöyledir:

Şekil 3.1: Araştırma Modelin Simgesel Görünümü.

Modelde kullanılan simgelerin anlamları aşağıdaki gibidir.

G1: Deney Grubu

G2: Kontrol Grubu

R: Grupların oluşturulmasındaki yansızlık

X: Bağımsız değişken (Web temelli eğitim)

O: Ölçme

3.3. Değişkenler

Araştırmanın bağımlı değişkenleri öğrenme başarısı, bağımsız değişkenleri ise öğrenmenin başarısı üzerinde etkisi gözlenen istihdam edilebilme becerilerinin geliştirmesine yönelik web destekli eğitim yöntemidir.

3.4. Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni “İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Pilot Projesi” kapsamında düzenlenen İstihdam Edilme Beceri Geliştirme Kurslarına katılan Ankara ilindeki mesleki ve teknik eğitim okullarının son sınıf öğrencilerin tamamı olan 200 kişilik gruptur. Araştırmanın örnekleme, mesleki ve teknik eğitim okullarının son sınıf öğrencilerinden oluşan 200 kişilik gruptan, yansız atama yöntemi ile oluşturulmuş 42 kişilik bir öğrenci grubudur.

Araştırma, mesleki ve teknik eğitim okullarının son sınıf öğrencilerinden oluşan 42 kişiden oluşan grup üzerine, İstihdam Edilme Beceri Geliştirme Kursu’nun kapsamında olan “Girişimcilik Modülü” konusunu kapsayan web sayfaları ile yapılmıştır.

Mesleki ve teknik eğitim okullarının son sınıf öğrencilerinin seçilmesinin nedeni, “Girişimcilik” konusuna ait ön bilgileri açısından benzer seviyede olmalarıdır. Böylece öğrencilerin farklı ön bilgi seviyelerinden olmalarından doğacak, öğrenme başarısındaki etki en aza indirilmeye çalışılmıştır.

3.4.1.Denkleştirme

Araştırmada, deneklerin, diğer değişkenler bakımından denkleştirilmesi denenmek istenen bağımsız değişkenlerin, yani ayarlamaya tabi tutulan değişkenlerin, ölçüt, yani bağımlı değişken üzerine sistemli bir etki yapıp yapmadığını; başka bir etkenin işe karışıp karışmadığını belirlemek için gereklidir. Bağımlı değişkende bir etkileşim veya değişme görülmüş ise bunun sadece deneysel değişkenin etkisiyle meydana geldiğinin bilinmesi zorunludur (Kaptan, 1991, s:21). Bu amaçla araştırma kapsamındaki kontrol ve deney gruplarında aynı sayıda ve benzer özelliklere sahip deneklerin bulundurulmasına çalışılmıştır.

Bu araştırmaya alınan deneklerin eşleştirilmesinde "denkleştirilmiş grup" yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemde gruplar kontrol edilebilen (bağımlı) değişkenler açısından denkleştirilirler ve ölçülmek istenen (bağımsız) değişken açısından birbirleriyle karşılaştırılırlar (Hızal, 1982, s:59).

Örneklem seçiminde sırasıyla aşağıdaki basamakları izlenmiştir:

Öncelikle öğrencilerin bilgisayar ve Internet kullanma yeterliliklerinin tespiti amacıyla öğrencilere 12 sorudan oluşan “Öğrenci Tanıma Anketi” uygulanmıştır. Anket sonuçları değerlendirilirken, bilgisayar kullanma süresinin beş ve beş yıl üzeri olmasına dikkat edilmiştir.

Bu ölçütlere uyan 42 kişi içinden, 21’er kişiden oluşan rasgele dağılımsal olarak iki grup oluşturulmuştur. G1 grubu deney olarak belirlenmiş olup 21 kişi oluşturulmuştur. G2 grubu ise kontrol grubu olarak belirlenmiş olup 21 kişiden oluşturulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin hepsinin evinde kişisel bilgisayarı ve internet bağlantısına sahiptir.

Cinsiyet: Araştırmaya katılan deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet dağılımlarıyla ilgili veriler tablo da verilmiştir.

Tablo 3.1 Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Cinsiyet Dağılımları

Grup	Cinsiyet	f	%
Deney	Erkek	10	47,6
	Kız	11	52.4
Kontrol	Erkek	12	57.1
	Kız	9	42.9

Araştırmaya katılan öğrencilerin 20'si erkek 22'si kızdır. Tabloda deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilerin-erkek kız dağılımlarının hemen hemen aynı sayıda olduğu görülmektedir. Bu oranlara dayalı olarak her iki grup birbiriyle denk sayılabilir.

3.5. Verilerin Toplanması ve Kullanılan Ölçme Araçları

3.5.1.Öğretim Materyali

Araştırmada deneysel işlemleri gerçekleştirmek üzere araştırmacı tarafından "Girişimcilik Modülü" konusunu kapsayan bir öğretim sitesi tasarlanmıştır. "İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Pilot Projesi" kapsamında görev alan uzmanlarından oluşan (5) kişilik bir program geliştirme komisyonu tarafından geliştirilen İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesine yönelik olarak hazırlanan modüler kullanılmıştır. Girişimcilik Modülü temel baz alınan öğretim materyalidir. Geliştiren web temelli eğitim sayfalarının içeriği bu kaynak üzerine kurgulanmıştır.

Belirlenen içeriği bir internet sayfası haline getirebilmek için öncelikle öğretim materyalleri hazırlanmıştır.

Kullanıcı arayüzü ve sayfalar tasarlanırken kullanılan veri yapılarından;

- Metin türünde olanlar Kay L. Orr, Katharine C. Golas ve Katy Yao (1994) ve Bülbül (1999)'ün;
- Grafik, resim ve tablo türünde olanlar Yalın (2001)'in ;

Renk kullanımında Karataş (2003)'ün görüşlerinden faydalanılmıştır. Renkler seçilirken sadeliğe özen gösterilmiştir. Görsel tasarımda Kay L. Orr, Katharine C. Golas ve Katy Yao (1994)'nin önerileri doğrultusunda hareket edilmeye çalışılmıştır.

Web sayfalarının görsel tasarımı, Talim Terbiye Kurulu tarafından, ilköğretim öğrencilerine yönelik web sayfalarının tasarımına ait belirli kriterler olmadığı için, “Eğitsel web sayfaları tasarım ilkeleri”ne göre düzenlenmiştir.

Web sayfalarının sol tarafında bulunan menüde konu başlıkları verilmiş ve konuların birbirinden bağımsız olması nedeniyle, öğrencinin konular arasında serbest dolaşımına izin verilmiştir.

Web sitesini hazırlama sürecinde değişik işlevleri bulunan yazılımlardan yararlanılmıştır. Alistirmaların hazırlanmasında Macromedia Dreamweaver 8, Windows Office yazılımları kullanılmıştır. Grafikler PhotoshopCs yazılımları kullanılarak hazırlanmıştır.

3.5.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için gereksinim duyulan verilerin toplanmasında iki tür bilgi toplama aracı kullanılmıştır.

3.5.2.1.Öğrenci Tanıma Anketi

Öğrencilerin bilgisayara ne derece yakın oldukları, Internet ve bilgisayar kullanma yeterlilikleri hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla 16 sorudan oluşan Öğrenci Tanıma Anketi (EK.1) hazırlanıp uygulanmıştır.

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için gereksinim duyulan veri toplama aracı olarak, uygulanan web tabanlı öğretimdeki "Girişimcilik Modülü" konusunu içeren başarı testi kullanılmıştır.

3.5.2.2.Girişimcilik Modülü Başarı Testi

Girişimcilik Modülü Başarı Testi: Deneysel işlemin başında ön test, sonunda son test bu araç ile deney ve kontrol gruplarının Girişimcilik Modülü giriş ve sonuç davranışları belirlenmiştir. Her iki gruba da aynı test aracı uygulanmıştır. Bu bilgi toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Testin, içeriğe ait tüm hedefleri kapsamına özen gösterilmiştir. Alanın öğretim görevlileri tarafından incelenen başarı testi öneriler doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir.

Hazırlanan Girişimcilik Modülü Testi Şevket Evliyagil Meslek Lisesinde öğrenimini sürdüren 90 öğrencilik bir ön deneme grubuna uygulanarak güvenilirlik ve madde analizi çalışması yapılmıştır

Yapılmış olan uygulama sonucunda madde analizi gerçekleştirilmiş, test istatistikleri hesaplanarak yapılması uygun görülen düzeltmelerle ön test elde edilmiştir.

Son şekline ulaşılan testte ayırıcılık indeksi 0.25' den büyük olan ve zorluk indeksi 30 ile 70 arasında olan sorulara yer verilmiştir (EK 2 Soru madde Analizi). Hazırlanan başarı testi (EK.3), ön test ve son test olarak kullanılmıştır.

3.5.3. Deneyin Yapılması

Araştırmanın deney deseni uygulanırken aşağıdaki sıra takip edilmiştir:

Uygulama öncesinde katılan öğrencilerin hepsine ön test uygulanmıştır. Ön test sonrasında kontrol grubuna 1 hafta süreyle uygulamaya konu olan dersler geleneksel yöntemle anlatılmıştır. Bu yöntemde eğitici merkezli klasik eğitim yöntemi uygulanmıştır. Konular öğretim görevlisi tarafından tek yönlü olarak öğrencilere anlatılmıştır. Öğrencilere anlamadıkları noktalan anında sorma imkanı verilmiştir. Her konunun ardından soru-cevap yöntemi ile konunun pekiştirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Deney grubuna ise tıpkı kontrol grubunda olduğu gibi klasik yüz yüze eğitim uygulanmış olup bunun yanı sıra 1 hafta süre verilerek web tabanlı öğretim sitesinden dersi takip etmeleri istenmiştir.

Araştırmaya katılan deney grubu öğrencileri bilgisayar ve internet kullanımı konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmalarından dolayı, bilgisayar kullanımı konusunda bir ön etkinliğe gerek duyulmamıştır.

Uygulama öncesinde araştırmaya katılan deney grubu denekleri toplantısı yapılmıştır. Yapılan toplantılarda deney grubu deneklerine;

- Çalışma hakkında bilgilendirme,
- Web destekli Girişimcilik Sitesini Tanıtma,
- Web destekli Girişimcilik Öğreniyorum Sitesini kullanım becerisi geliştirme,
- Öğretmenden yardım alma,

konularında ders öğretmeni ve araştırmacı tarafından katılımcılara bilgi ve beceriler kazandırılmıştır.

Araştırmacı tarafından öğrencilere site kullanımı hakkında kısa bir bilgi verilmiştir. Öğrencilerden herhangi bir zamanda ve mekânda istediği kadar tekrar yaparak uygulamayı tamamlamaları istenmiştir. Ek 4'te web tabanlı öğretim sitesinden alınmış örnek sayfa resimleri görülmektedir. Öğrencilere yapılan uygulama sınav dönemlerine çok yakın olduğu ve kısıtlı bir zaman içerisinde yapıldığı için forum, elektronik posta ve benzeri iletişim yolları kullanılmamıştır. Öğrenciler uygulama sırasında dikkate değer bir problemle karşılaşmamışlardır. Uygulama bitiminden bir hafta sonra her iki gruba da son test uygulanmıştır.

3.6. Verilerin Çözümlemesi

Deney ve kontrol gruplarında uygulanan mesleki ve teknik eğitim görmekte olan öğrencilerin istihdam edilebilme becerilerinin geliştirilmesinde, web destekli eğitim modelinin etkililiğini sınamak amacıyla hazırlanan ön test-son test başarı testi yapılan

ölçümlerden elde edilen verilerin çözümlenmesine geçilmiştir. Başarı testlerinin ön deneme formlarından elde edilen verilerin değerlendirilmesinde soru madde analizi yapılmıştır. Ayrıca soruların zorluk, indeksleri ve ayırıcılık indeksleri belirlenmiştir.

Deney ve kontrol grubu üzerinde gerçekleştirilen ölçümlerden elde edilen veriler istatistiksel hesaplamalar ile değerlendirilmiştir. Ön test ve son test cevap kağıtları araştırmacı tarafından elle puanlanmıştır. Elde edilen ön test ve son test puanlarının ortalaması ile puan dağılımlarının standart sapmaları hesaplanmıştır.

Gruplar arası karşılaştırmalarda t testinden yararlanılmış ve grupların puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı $\alpha=0.05$ düzeyinde yorumlanmıştır.

Verilere göre yöntemin etkililiğinin yorumlanmasında, gruplar arasındaki puan farkları ile farkların anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Araştırmadaki istatistiksel verilerin çözümlenmesinde Excel ve SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın amacına uygun olarak ele alınan problemin açıklığa kavuşturulması için toplanan verilerin istatistiksel çözümlemeleri sonucunda ulaşılan bulgulara ve bunların yorumlarına yer verilmiştir.

Araştırmanın temel problemi, mesleki ve teknik eğitim görmekte olan öğrencilerin istihdam edilebilme becerilerinin geliştirilmesinde, web destekli eğitimle desteklenen yüz yüze eğitim modeli, geleneksel yüz yüze eğitim modeline göre daha etkili ve verimli bir öğrenme sağlar mı? Şeklinde ifade edilmiştir.

4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Girişimcilik Modülündeki Giriş Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Deney ve kontrol gruplarının araştırma kapsamı dışında kalan özellikler bakımından denkleğinin sağlanması amacıyla önce kişisel özelliklerle ilgili denkleştirme anketi uygulanmış ve ön test uygulanmıştır. Buna göre; deney ve kontrol gruplarındaki deneklerin Girişimcilik Modülü'ne giriş düzeyindeki, girişimcilik konuları hakkında bilgi sahibi olma derecelerini ölçmeye yönelik ön test uygulamasından aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arası fark **t** testi ile sınanmıştır.

Deney ve kontrol gruplarının giriş düzeyindeki bilgilerini ölçmeye yönelik aldıkları ön test puanlarıyla ilgili bulgular tabloda da gösterilmiştir.

Tablo 4.1 Deney ve Kontrol Gruplarının Girişimcilik Modülünde Giriş Düzeylerine (Öntest) İlişkin Bulgular

	N	X	Ss	t	Sd
KONTROL GRUBU	21	28.57	7.60	1.81	20
DENEY GRUBU	21	32.61	8.89		
t Tablo=2.08					
α=0.05					

Tablodaki veriler incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin ön testten elde ettikleri ortalama puanlar arasında 4.04 puanlık bir fark olduğu görülmüştür. Bu farkın anlamlı olup olmadığı, grupların ortalama puanlarına **t** testi uygulanarak sınanmış ve

1.81 değeri bulunmuştur. Bu değer 20 serbestlik derecesinin $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyindeki 2.08 değerinin oldukça altındadır.

Bu sonuç her iki grubun ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir ifadeyle, her iki grubun deney öncesi bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

4.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Girişimcilik Modülünde Öğrenme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın probleminde mesleki ve teknik eğitim görmekte olan öğrencilerin istihdam edilebilme becerilerinin geliştirilmesinde, web destekli eğitim modelinin, yüz yüze eğitim modeli ile karşılaştırıldığında, öğrenci başarısı bakımından aralarında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığının saptanması amaçlanmıştır. Araştırmanın probleminin çözümü için gerekli bulgular, deney ve kontrol gruplarındaki deneklerin öğrenme düzeyine ilişkin son test uygulamasından aldıkları puanlar üzerinde istatistiksel işlemlerin uygulanmasıyla elde edilmiştir.

Tabloda deney ve kontrol gruplarının öğrenme düzeyinin ölçülmesi amacıyla uygulanan son test puanlarından çıkartılan bulgular verilmiştir.

Tablo 4.2 Deney ve Kontrol Gruplarının Girişimcilik Modülünde Öğrenme Düzeylerine (Son Test) İlişkin Bulgular

	N	X	Ss	t	Sd
KONTROL GRUBU	21	42.14	11.89	3.49	20
DENEY GRUBU	21	58.57	19.75		
t Tablo=2.08					
$\alpha=0.05$					

Tablo incelendiğinde, deney grubundaki deneklerin öğrenme düzeyine ilişkin uygulanan son testten aldıkları puanlarının aritmetik ortalaması, kontrol grubundaki deneklerin son testten aldıkları puanların aritmetik ortalamasından 16.43 puan daha büyük olduğu görülmüştür. Deney grubu lehine olan bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, her iki gruptaki deneklerin son test puanlarına t testi uygulanmış ve

$t=3.49$ değeri bulunmuştur. Bu değer, 20 serbestlik derecesinin $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyindeki 2.08 değerinden büyüktür. Bu fark deney ve kontrol grubunda uygulanan iki ayrı öğretim yönteminin birbirinden çok farklı etkililiğe sahip olduğunu göstermektedir.

Buna göre öğrencilerin istihdam edilebilme becerilerinin bileşeni olan girişimcilik modülünün öğrenci başarıları gerçekleşme düzeyleri bakımından web destekli eğitim ile yüz yüze eğitim gören deney grubundaki deneklerin, geleneksel yöntem ile öğrenim gören kontrol grubundaki deneklerden daha başarılı olduğu sonucu çıkartılabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yeni ekonomik sistemin doğal bir gereği olarak günümüzde istihdam edilmeyi bekleyen bireylerin, mesleki yeterliklerle birlikte istihdam becerileri ile de donanmış olmaları gerekmektedir. Gelişmiş toplumlarda bu beceriler kısmen mesleki eğitim sisteminin içinde, kısmen de yaşam boyu eğitim sistemi ile gençlere ve yetişkinlere kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Genç nüfus ve işsizlik baskısının yoğun olarak hissedildiği Türkiye’de ise, bir yanda iş gücü piyasası ihtiyaç duyduğu nitelikte eleman bulamamaktan yakınırken, diğer yanda meslek eğitimi almış bireyler bile istihdam olanağı bulamamaktadırlar.

Bu çelişkili durumu ortadan kaldırmak için çok sayıda sosyal ortak tarafından birlikte ya da ayrı ayrı olmak üzere çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bunlardan birisi de MEB MEGEP Projesi çerçevesinde Ankara Esnaf ve Sanatkar Odaları Birliğinin liderliğinde Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Vakfı ve Ankara Mesleki Eğitim Merkezi İşbirliği ile gerçekleştirilen “İSBE-İstihdam Becerileri Eğitim Programı”dır.

Program, modüler öğretim yaklaşımı ile desteklenmiştir. Böylesi bir çerçeve içerisinde, gençlere yönelik olarak düzenlenecek istihdam becerileri geliştirme eğitimlerinin web tabanlı öğretimle desteklenmesinin öğrenci başarısına etkisinin incelendiği bu araştırma sonucunda, “İstihdam Edilebilme Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Pilot Projesi”nden yararlanan meslek lisesi son sınıf öğrencilerine yönelik olarak verilen girişimcilik eğitiminde, internet imkânlarıyla desteklenen yüz yüze eğitimin, geleneksel yüz yüze eğitimden daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Girişimcilik Modülü’nün öğrenilmesinde, iki sistemde de öğrenci başarısı beklenen şekilde olumlu gerçekleşmiştir; ancak iki sistem arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Araştırmanın sonucunda web tabanlı eğitim ile desteklenen yüz yüze eğitim gören gruptaki deneklerin öğrenme düzeyine ilişkin uygulanan son testten aldıkları puanlarının aritmetik ortalaması, geleneksel yüz yüze eğitim gören gruptaki deneklerin son testten aldıkları puanların aritmetik ortalamasından 16,43 puan daha büyük olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlara bakılarak meslek elemanlarına istihdam becerilerinin kazandırılması süreçlerinde web tabanlı öğretim yönteminden yararlanılmasının yararlı olduğu söylenebilir. Daha da ileri gidilerek, internet erişimi olan genç ve yetişkinler için web tabanlı uzaktan öğretim uygulamasına da geçilebilir.

5.1.Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. İstihdam becerileri eğitimi, meslek liselerinin programlarından başlanarak ön lisans ve lisans düzeyindeki örgün eğitim kurumları ile mesleki eğitim merkezleri, halk eğitim merkezleri ve her türlü mesleki yetişkin eğitimi programına entegre edilmelidir. Bu bağlamda, geleneksel yüz yüze eğitim modeli ya da modüler eğitim modeli web tabanlı öğretim yöntemi ile bütünleştirilebilir.
2. Uzaktan eğitimin bilişim teknolojileriyle yürütüldüğü web tabanlı eğitim sistemi, özellikle gençlere istihdam becerilerini kazandırmada etkili, ucuz ve yaygın bir yöntem olarak kullanılabilir. Bu konuda gençlerin internete olan ilgisinden yararlanılmalı ve senkron ve/ya da asenkron uzaktan eğitim yöntemleri ile daha çok sayıda meslek elemanı istihdam becerileri konusunda eğitilmelidir.
3. İstihdam becerilerinin farklı bileşenlerine ilişkin olarak farklı öğretim modellerinin denendiği ve sonuçlarının bilimsel olarak irdelendiği yeni ve daha kapsamlı araştırmalar yapılabilir.

5.2.Araştırmaya Yönelik Öneriler

Yeni yapılacak araştırmalara fikir verebilmek amacıyla aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. İstihdam Edilebilme Becerilerinin farklı bileşenleri bağlamında bu tür araştırmalar yapılarak, etkileri araştırılabilir.
2. İş yaşamının istihdam edeceği kişilerde aradığı mesleki bilgi ve beceriler dışındaki yeterlilikleri belirleyip, bunların eğitim sistemi içerisinde öğrencilere kazandırılmasında web destekli eğitim yönteminin başarısı araştırılabilir.
3. Bu araştırmada yapılan çalışma; örgün ve yaygın mesleki eğitim kurullarını tamamlamış işsizlere yönelik olarak ulusal düzeyde yapıp sonuçları araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- AEU. (1996). **University and Challenge of New Technologies**. CRE. DOC, Numder: 1, 5-9 ,Destructing the University.
- AKLAN, C, DOĞAN, H ve SEZGİN, İ, (1996) **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları: Kavramlar, Gelişmeler, Uygulamalar, Yönelmeler**, Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- AKLAN, C.,TEKER,N.(1992) **Programlı Öğretim-Değişik Teknolojiler ve Türkiye’deki Uygulama**, Ankara:AÜEBF Yayınları 169
- AKTOPRAK D., (2003) **Girişimcilik Nedir?** Türkiye'nin Girişimcilik Performansı, Vive Business.
- ARIKAN,R., (2004) **Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama**,Ankara,Asil Yayın Dağıtım.
- ARSLAN, K., (2002), **Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğitim**, Doğu Üniversitesi Dergisi. 2002/6,s:1-11.
- ATHERTON, J., (1999) **Resistance to learning, a discussion based on participants in Service Professional Training Programs**, J.E.T.
- BAŞKÖMÜRCÜ, G, Y ÖZTÜRK.(1998) Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Tasarımı. **1. Türkiye Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Bildiriler**, 4-8 Mayıs 1998, Ankara.
- BİNİCİ, H., ARI, N, (2004) **Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar**, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 24, Sayı 3 s: 383-396, Ankara.
- BLANCHARD, P. NICK, JAMES W. THACKER, Sean AWAY, .(2000) "Training Evaluation: Perspectives and Evidence from Canada",**International Journal of Training and Development**. 2000, s: 299.

BOZKURT, R (2000), **Girişimci ve Rol Bilinci**, İş Fikirleri Dergisi, Sayı: 2000/12, Aralık.

CARLSON, R.D., DOWNS, E., REPMAN, J. & CLARK, K.F. (1998). So You Want To Develop Web-Based Instruction-Points To Ponder. SITE 98: **9th Society for Information Technology and Teacher Education International Conference. Proceedings: 9th DC**, 10-14, March, Washington.

CDLP. (2004). **Adult learning activities: What is distance learning?** <http://www.cdlonline.org/index.cfm?fuseaction=whatis> adresinden 15 Ekim 2006 tarihinde alınmıştır.

CEDEFOP.(1996) Vocational traning in europe: towards a modular form? Thessaloniki.

ÇALIŞKAN, Hasan. Çevrimiçi (Online) Eğitimde Öğrenci Etkileşimi, **Açık Ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu**, Web sitesi: <http://aof20.anadolu.edu.tr>, 23-25 Mayıs 2002, Eskişehir.

ÇÖLKESEN R ., KARAGÜLER T., SİLAHTAROĞLU G., **Uzaktan Eğitimde Akıllı Soru Sorma Mekanizması**, Beykent Üniversitesi.

D'HAÏNAUT, L.(1981) Curricula and Life Long Education Unesco,France,ETF (European Training Foundation) (1999) Development Standarts İn Vocational And Traning Specification, Experience, Examples.Torino, İtaly.

FARİNETTİ, L(1999). “**New Technologies and Educational-Based Multimedia Applications for Training and Educational Workshop**”, Internet-Based Multimedia for Training and Education.

GÜRBÜZ A, KAPTAN H, BULDU A, (2001) Yeni Bir Eğitim Olgusu Olarak Web Tabanlı Eğitime Kısa Bir Bakış, **Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyum ve Fuar Bildirileri**, 28-29-30 Kasım, Sakarya.

HILLMAN, D. C., WILLIS, D. J., GUNAWARDENA, C. N. (1994). **Learner-Interface Interaction In Distance Education: An Extension Of Contemporary Models And Strategies For Practitioners.**

HOLMES, M. (1995), Interactivity Primer: Exploring The Essence Of Good Interactivity.< <http://www.multimediatech.com/publications/write014.shtml>> (2006,Aralık 21).

HUNG, H. (1998).**A Study of the Decision- making Bodies of the Vocational Training Council in Hong Kong**, J.E. T, s: 41-47, Hong Kong .

ILO (International Labour Organizasyon).(1987) Mesleki Eğitim: Seçilmiş Açıklamalı Terimler, Ankara.

İPEK, İ. (2001). **Bilgisayarla Öğretim. Tasarım, Geliştirme ve Yöntemler.** Ankara, Tıp Teknik Kitapçılık Ltd. Şti. s:275.

İŞMAN, A, ESKİCUMALI A. (2002). **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme**, İstanbul, Değişim Yayınları.

İTÜ (İstanbul Teknik Üniversitesi) (1999), **Ulusal Projeler**, İstanbul.

JACK.J. P,(2002)., "Evaluating *ü*le Return on Investment of E-Learning", **The ASTD E-Learning Handbook**, Allison Rossett (Ed), McGraw - Hill, s. 388.

JONASSEN, D. H., REEVES, T. C. (1996). Learning With Technology: Using Computer As Cognitive Tools. In D. H. Jonassen (Ed.), **Handbook of Research on Educational Communication and Technology**. New York: Scholastic Press.

KARASAR,N., (2004) **Bilimsel Araştırma Yöntemi**,Ankara,Nobel Yayın Dağıtım.

KAYE, A. R., (1992). **Computer Mediated Communication and Distance Education**. Mason ve Kaye,(Ed) **Mindweave: Communication, Computers and Distance Education**, Pergamon Press, Oxford, s. 50-62.

- KEEGAN, D. (1983). On Defining Distance Education. İn D. Sevvart, D. Keegan, & B. Holmberg. (Eds.), **Distance Education: International Perspective**, pp. 6-33. London: Croom Helm.
- KESER H, ŞEN N, GÖÇMENLER G, DEMİREL F, (2001) Web Tabanlı Öğretim Materyali Hazırlama Sürecinin Temel Evreleri ve İnternet Kullanımına Yönelik Bir Uygulama Örneği, **Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyum ve Fuar Bildirileri**, 28-29-30 Kasım, Sakarya.
- KHAN, B (1997) **Web Based Instruction. Education Technology Publucation.** Englewood Cliffs.
- LANDAU J.M.,(1996), **Tekinalp Bir Türk Yurtseveri (1883-1961)**, İstanbul: İletişim Yayınları.
- MARCHİONİNİ, G. (1988). **Hypermedia and Learning: Freedom And Chaos. Educational Technology**, 28(11).
- MCDONALD J. (2001), Exploiting Online Interactivity to Enhance Assignment Development and Feedback in Distance Education, **Open Learnings**.179-180.
- METARGEM (1999) **“Hazır Giyim Endüstrisinde Çalışan İşgücünün Mesleki Yeterliliklerinin Belirlenmesi ve Yeterliliğe Dayalı Bir Program Modeli”**, Ankara.
- MOORE, M. G. (1996), Three Types Of İnteraction. The American Journal Of Distance Education, <http://www.ajde.com/Contents/vol3_2.htm#editorial> (2006, Aralık 22).
- NAVARRO, P., SHOEMAKER,J. (2000), Performance and Perceptions of Distance Learners in Cyberspace, **Web Based Communications, The Internet and Distance Education** .M.Moore ve G. T. Cozine(Ed), Pennsylvania State University, Pennsylvania.

OECD (1994).“**Vocational Education and Training For Youth: Towards Coherent Policy and Practice.**” Paris.

OECD Raporu http://www.ekonometri.com.tr/grup.php?grup=8&kat_id=0 (2005, Kasım 12).

ÖZDEMİR B, ALPASLAN N.F (2000) Web Tabanlı Derslerde Öğrenciye Kılavuzluk Eden Akıllı Bir Ajan, **BİTe 2000 Bilişim teknolojileri Işığında Eğitim Konferans ve Sergisi, BTİE**, s: 71-72, 15-17 Mayıs, Ankara.

RYAN, S., B. SCOTT, H. FREEMAN, D. PATEL.(2000). **The Virtual University.** Kogan Page, London.

SEZGİN, S.İLHAN, ALKAN, C. DOĞAN, H., (2001). **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

SEZGİN, Saim İlhan. (2000). **Mesleki ve Teknik Öğretimde Program Geliştirme.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

SHOFFNER, M.B. DALTON, D.W. (1998). Effects Of Problem-Based, Networked Hypermedia, And Cooperative Strategies On Visual Literacy Instruction. **AECT Proceedings: 20th st.Louis**, MO, 18-22 February.

ŞAHAN, H., (2005) .İnternet Temelli Öğrenme. **Eğitimde Yeni Yönelimler**, Özcan Demirel(Ed),Ankara: Pegema Yayıncılık, s:223-234.

ŞİMŞEK, H.(2001) **Web Tabanlı Uzaktan Eğitim**, Gazi Üniversitesi Fen- Bilimleri Enstitüsü Elektronik Bilgisayar Eğitimi Yüksek Lisans Dönem Projesi, s:4.

TEMEL, M, (1996) "Orta Kademedeki Mesleki ve Teknik Eğitim ile Meslek Yüksek Okulları Arasında Uyum Sorunları" **21. Yüzyıla Doğru Meslek Yüksekokullarının Yeniden Yapılanması Sempozyumu**, 22-23 Mayıs Çankırı, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

TÜSİAD,(2001), **Türkiye'de Girişimcilik İle İlgili Sorunlar ve Çözümler**, İstanbul.

USDLA. (2004). **United States Distance Learning Association: Definition of distance learning**. <http://www.usdla.org> adresinden 16 Ekim 2006 tarihinde alınmıştır.

WILLIAMS, P., **The Quality Assurance Agency For Higher Education: An Introduction**, <http://www.qaa.ac.uk/aboutus/qaaintro/intro.asp> adresinden 13 Kasım 2005 tarihinde alınmıştır.

YANIK, S., (2004).Bilgi ve Teknoloji Devriminin Işığında Kurumsal Eğitimin Gelişimi: E-Öğrenme. **E-Öğrenme**. Yazıcı S,(Ed). s:148–177, İstanbul, Alfa Yayınları.

YEŞİLMEN, N., (1998) Mesleki ve teknik eğitimde modüler yaklaşım IVEA Conference Proceedings,(526-531),Ankara.

YILDIZ B.,(2003),**Girişimcilik, Bir Hedef mi? Yoksa Bir Tutku Mu?**, Yıldız Teknik Üniversitesi, Kalite ve Verimlilik Kulübü, İstanbul.

EKLER

EK: 1ÖĞRENCİ TANIMA ANKETİ

1.KİŞİSEL BİLGİLER

1. Adınız Soyadınız:.....

2. Yaşınız:

3. Sınıfınız:.....

4. Cinsiyetiniz:

() Erkek () Bayan

2.AİLE DURUMU

5. Annenizin eğitim durumu nedir?

() İlkokul

() Lise

() Üniversite

() Master

() Doktora

6. Babanızın eğitim durumu nedir?

() İlkokul

() Lise

() Üniversite

() Master

() Doktora

3.İNTERNET KULLANMA DURUMU

7. Yardım almadan bilgisayarı açıp İnternet'e bağlanabiliyor musunuz?

() Evet () Hayır

8. İnternet den istediğiniz web sayfasını açabiliyor musunuz?

() Evet () Hayır

9. İnternet den istediğiniz konuya göre araştırma yapabiliyor musunuz?

() Evet () Hayır

10. İnternet den ders amaçlı araştırma yapabiliyor musunuz?

() Evet () Hayır

11. Internet den faydalanarak hiç ödev hazırladınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

12. Internet'teki bir sayfadan hiç bilmediğiniz bir konuya ait bilgilere ulaşp ders çalıştınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

EK 2:GİRİŞİMCİLİK MODÜLÜ BAŞARI TESTİ

1. Risk alarak yenilik yapan ya da var olanı geliştiren kişilere ne ad verilir?
 - A) İş gören
 - B) Yönetici
 - C) Girişimci
 - D) Danışman
 - E) Sermayedar
2. Aşağıdakilerden hangisi girişimcinin risk alma, fırsatları kollama, hayata geçirme ve yeniliğe dönüştürme süreçlerini ifade etmektedir.
 - A) Girişimcilik
 - B) Yatırım
 - C) Üretim
 - D) Yönetim
 - E) Planla
3. Aşağıdakilerden hangisi girişimcinin zenginlik üretmesi için sahip olduğu üç temel kaynaktan birisi **değildir?**
 - A) Erişebildiği sermaye
 - B) Kendi yeteneği
 - C) Hayal gücü,
 - D) Ülke ekonomisinin durumu
 - E) İlişki kurduğu insanlar
4. Aşağıdakilerden hangisi girişimciliği etkileyen, girişimciye bağlı iç faktörlerden birisi **değildir?**
 - A) İş fikirlerini algılaması
 - B) Dış kaynakların var olmaması
 - C) İş fikirlerini işe çevirecek beceriye sahip olması
 - D) Riske girme cesareti
 - E) Yenilikçi tutuma sahip olma
5. Türklerin Anadolu'ya yerleşmesiyle Ahi Evran'ın kurduğu ve etkili ve insani bir girişimcilik anlayışını benimseyen sivil birliğin ismi nedir?
 - A) Ahilik
 - B) Tımar
 - C) İmece
 - D) Lonca
 - E) Vakıf

6. Aşağıdakilerden hangisi bir girişimcinin sahip olması gereken niteliklerden biri **değildir**?
- A) Hızlı düşünme
 - B) Tek yönlü düşünen
 - C) İyi gözlemci
 - D) Hayal gücü
 - E) Kararlı ve azimli olma
7. Aşağıdakilerden hangisi iş kurmak için izlenmesi gereken aşamalardan **değildir**?
- A) Motivasyona sahip olmak
 - B) Başarılı bir iş fikri belirlemek
 - C) Güçlü yanlarına odaklanmak
 - D) İş fikrinin ön değerlendirmesi ve pazar araştırmasını gerçekleştirmek
 - E) İş fikrinin gerçekleştirilebilirliği
8. Bir girişimcinin girişimciliğin her boyutuna yönelik olarak istekli ve hevesli olması, ancak bunun geçici olmaması gerekir. Bu özellik girişimcinin hangi özelliği ile ilgilidir?
- A) İş fikrinin gerçekleştirilebilirliği
 - B) İş planını hazırlamak
 - C) Finans kaynağı bulmak
 - D) İş kurmak
 - E) Motivasyona sahip olmak
9. Planlama olmadan girişim fikri bir heves ve hayal olmaktan öteye gidemez. Kendi işini kurma hedefiyle yola çıkan girişimcilerin başarılı olmalarının temel şartlarından biri, iş kurma sürecinin planlanmasıdır. Bu sürecin genel ismi nedir?
- A) Çalışma programı hazırlamak
 - B) İş fikrinin gerçekleştirilebilirliği
 - C) İş planını hazırlamak
 - D) Finans kaynağı bulmak
 - E) İş kurmak
10. Girişimcinin iş fikrinin uygulanabilir olmasını yasaların engellemesi gerekir. Bunun için girişimci öncelikle neyi değerlendirmesi gerekir?
- A) İş Fikrinin Ön Değerlendirmesi
 - B) Pazar araştırması
 - C) Yerel yönetimle işbirliği
 - D) Bankalarla görüşme
 - E) Benzer işi yapan işletmelerle görüşme

11. Girişimci müşterilerinin kim ya da kimler olacağını bilmeli ve özelliklerini tanımalıdır. Bu bilgilere girişimci nasıl ulaşır?
- A) İşgücü piyasası araştırması
 - B) Kaynakların araştırması
 - C) Ulaşım durumunun araştırması
 - D) Demografik araştırması
 - E) Pazar araştırması
12. İş seçme kontrol listesi ile aşağıdakilerden hangisi tespit edilir?
- A) Karlılığı belirlemek
 - B) İş fikrinin gerçekleştirilebilirliğini belirlemek
 - C) İş planını hazırlamak;
 - D) Pazarı belirlemek
 - E) Tedarikçileri belirlemek
13. Aşağıdakilerden hangisi pazar araştırması ile elde edilen sonuçlardan **değildir**?
- A) Ürettiği mal ve hizmet için bir ihtiyaç olup olmadığının belirlenmesi
 - B) Pazarın büyüklüğünü belirlenmesi
 - C) Dış finansman sağlama
 - D) İnsanların hangi satış kanallarını tercih ettiklerini belirlenmesi
 - E) Müşterilerinin kim ya da kimler olacağını belirlenmesi
14. Aşağıdakilerden hangisi İş Seçme Kontrol listesi ile ölçülmez?
- A) İş konusundaki bilginiz
 - B) İş alanındaki tecrübeniz
 - C) Ekonominin kırılganlığı
 - D) Yetenekleriniz
 - E) Sektöre giriş kolaylığı
15. Girişimcinin iş kurma faaliyetlerinde temel yol haritası nedir?
- A) İş planı
 - B) Yetenekleri
 - C) Motivasyonu
 - D) Parası
 - E) Çevresindeki insanlar
16. Aşağıdakilerden hangisini piyasadaki eğilimleri takip eden bir girişimcinin dikkatini çekmez?
- A) Merkezi yönetimler
 - B) Toplumun yaşlanması
 - C) Ailelerin ekonomik yapısı
 - D) Tüketim çılgınlıkları
 - E) Marka furyası

17. Bir işletmeyi kurabilmek için yapılması gereken faaliyetlerin planlanmasına ne ad verilir?
- A) Pazar planlanması
 - B) İş fikri planlaması
 - C) Süreç planlaması
 - D) İş kurma süreci etkinlik planlaması
 - E) Fizibilite planlaması
18. Aşağıdakilerden hangisini şirket türleri içinde yer almaz?
- A) Hakiki Şahıs İşletmeleri
 - B) Adi Şirket
 - C) Kollektif Şirket
 - D) Adi Komandit Şirket
 - E) Tarım kredi kooperatifleri
19. Girişimcinin fikri üzerinden bir hisse satın alması ile oluşan sermaye ne ad verilir?
- A) İnfomal Finansman
 - B) Leasing (Finansal Kiralama)
 - C) Girişim sermayesi
 - D) AB Fonları
 - E) Kredi Garanti Fonu
20. Yasal düzenlemeler haricinde girişimcinin kendi sosyal ilişkileriyle ulaşabildiği finansman türü hangisidir?
- A) Kredi Garanti Fonu
 - B) Faktoring (Factoring)
 - C) Girişim Sermayesi
 - D) İnfomal Finansman
 - E) Leasing (Finansal Kiralama)

EK:3 SORU MADDE ANALİZİ

Soru Numarası	Başarı Yüzdesi(%)	Zorluk indeksi	Ayrıcılık İndeksi
1	73,3	70	0,44
2	83,3	82	0,28
3	60	68	0,4
4	73,3	70	0,44
5	70	70	0,26
6	70	70	0,32
7	60	56	0,64
8	56,6	58	0,36
9	46,6	48	0,4
10	40	48	0,48
11	36,6	34	0,36
12	40	42	0,28
13	36,6	36	0,32
14	33,3	32	0,26
15	23,3	26	0,28
16	26,6	26	0,28
17	26,6	26	0,28
18	23,3	26	0,44
19	33,3	32	0,26
20	23,3	32	0,28

EK:4 KONTROL GRUBU ÜNİTE ÖNTEST VE SONTTEST PUANLARI

Kontrol Grubu Ünite Öntest ve Sontest Puanları		
Öğrenci Sıra No	Öntest Başarı Puanı	Sontest Başarı Puanı
1	15	45
2	35	60
3	30	25
4	45	80
5	30	35
6	25	35
7	20	45
8	25	40
9	30	45
10	25	25
11	45	65
12	25	40
13	25	50
14	30	35
15	30	50
16	25	60
17	40	50
18	25	30
19	25	55
20	20	50
21	30	35

EK:5 DENEY GRUBU ÜNİTE ÖNTEST VE SONTTEST PUANLARI

Deney Grubu Ünite Öntest ve Sontest Puanları		
Öğrenci Sıra No	Öntest Başarı Puanı	Sontest Başarı Puanı
1	30	45
2	40	60
3	30	60
4	40	70
5	25	75
6	30	30
7	35	75
8	25	35
9	30	35
10	40	75
11	25	60
12	35	65
13	20	35
14	55	80
15	30	85
16	30	70
17	45	35
18	15	20
19	40	35
20	30	65
21	35	45

EK:6 ÖRNEK EKLAN GÖRÜNTÜLERİ

www.isbe.gen.tr

İSTİHDAM BECERİLERİ EĞİTİM PROGRAMI

GİRİŞİMCİLİK MODÜLÜ

ANASAYFA

Modül Hakkında

Giriş

Girişimci ve Girişimcilik Kavramı

Girişimciliğin Gelişimi ve Temel Dayanakları

İş Kurmak

Şirket Türleri

Finans Kaynağı Bulmak

Özet

Çalıştaylar

Değerlendirme

Sunular

Girişimcilik Eğitimi Web Sayfasına Hoş geldiniz.

Ülkemizde iki şeyi çok söyleriz: İşsizlik ve nüfusumuz çok genç.

Bu kavramları birer olumsuzluk işareti olarak ta algılayabilirsiniz, çok şanslı olduğumuzu da düşünebilirsiniz.

Biz ikinci seçeneği tercih ediyoruz. Genç insan kaynağı ile neler neler yapılmaz ki, özellikle de bilgi çağında yaşıyorsanız.

Öyleyse bu kadar ümitsiz olmaya gerek var mı?

Önemli olan nereden başlayacağını bilmek ve buna istekli olmak. Bu modül ile buraya kadar

- kendini tanıyan,
- iletişim becerilerini geliştirmiş,
- etkin ve sistematik düşünme becerilerine sahip,
- çağın gereği sayılar ve bilgisayar teknolojileri okur-yazar,
- aynı zamanda bir işe başvurmak ve girmek için gerekli süreçleri bilen

bireylerle daha ötesinde **"ben kendi işimi kurmalıyım, ama nasıl"** noktasında buluşmayı hedefliyoruz. Girişimcilik uzun ve zorlu bir süreçtir. Bu modül giriş niteliğinde bir özü içermektedir.

Derse başlamak için tıklayınız>>

www.isbe.gen.tr

İSTİHDAM BECERİLERİ EĞİTİM PROGRAMI

GİRİŞİMCİLİK MODÜLÜ

ANASAYFA

Modül Hakkında

Giriş

Girişimci ve Girişimcilik Kavramı

Girişimciliğin Gelişimi ve Temel Dayanakları

İş Kurmak

Şirket Türleri

Finans Kaynağı Bulmak

Özet

Çalıştaylar

Değerlendirme

Sunular

Giriş

Bu modülü tamamladığınızda;

- Girişimci ve girişimcilik kavramlarının söyleyebilecek,
- Girişimci bireylerin sahip olması gereken özelliklerini sayabilecek,
- Sahip olduğunuz girişimci birey özelliklerini belirtecek
- Girişimciliğin tarihi süreçte gelişimi ile günümüz girişimciliğini karşılaştıracak,
- İş kurmak için gerekli aşamaları bilecek,
- İş kurma planı hazırlayabilecek,
- Finansal kaynak sağlamak için izlenmesi gereken aşamaları seçebilecek
- Yeni bir iş fikrini hayata geçirmek için gerekli temel becerileri kullanabileceksiniz.

Geri
İleri

www.isbe.gen.tr
İSTİHDAM BECERİLERİ EĞİTİM PROGRAMI

GİRİŞİMCİLİK MODÜLÜ

ANASAYFA
Modül Hakkında
Giriş
Girişimci ve Girişimcilik Kavramı
Girişimciliğin Gelişimi ve Temel Dayanakları
İş Kurmak
Şirket Türleri
Finans Kaynağı Bulmak
Özet
Çalıştaylar
Değerlendirme
Sunular

Beyin haritası yöntemi ile oluşturulmuş özet için tıklayınız

[Geri](#)
[İleri](#)

www.isbe.gen.tr
İSTİHDAM BECERİLERİ EĞİTİM PROGRAMI

GİRİŞİMCİLİK MODÜLÜ

ANASAYFA
Modül Hakkında
Giriş
Girişimci ve Girişimcilik Kavramı
Girişimciliğin Gelişimi ve Temel Dayanakları
İş Kurmak
Şirket Türleri
Finans Kaynağı Bulmak
Özet
Çalıştaylar
Değerlendirme
Sunular

İş Kurmak

İş Kurmak İçin İzlenmesi Gereken Aşamalar

1. Motivasyona Sahip Olmak
2. Başarılı Bir İş Fikri Belirlemek
3. Çalışma Programı Hazırlamak
4. İş Fikrinin Ön Değerlendirmesi ve Pazar Araştırmasını Gerçekleştirmek
5. İş Fikrinin Gerçekleştirilebilirliği
6. İş Planını Hazırlamak
7. Finans Kaynağı Bulmak
8. İş Kurmak

[Geri](#)
[İleri](#)